

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
ODSJEK SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

ULOGA POLICIJE U SPREČAVANJU ŠIRENJA KORONA VIRUSA U GRADU SARAJEVU

-magistarski rad-

Student: Efendić Armin

Mentor: Prof.dr. Zlatan Bajramović

Broj indeksa: 753/II-SPS

Sarajevo, septembar, 2021. godine

Uvod	1
1. Metodološki pristup radu.....	4
1.1. Problem istraživanja.....	4
1.2. Predmet istraživanja.....	5
1.3. Ciljevi istraživanja.....	5
1.3.2. Društveni cilj istraživanja.....	5
1.4.2. Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.....	6
1.4.3. Vanredno stanje.....	6
1.4.4. Epidemija i Pandemija.....	6
1.5. Sistem hipoteza.....	8
1.5.1. Generalna hipoteza.....	8
1.5.2. Posebne hipoteze.....	8
1.6. Način istraživanja.....	8
1.7. Vremenski plan istraživanja.....	8
1. SISTEM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U SARAJEVU	
1.1. Upravljanje i rukovođenje sistemom zaštite i spašavana u Sarajevu.....	8
1.1.1. Uloga ministarstva sigurnosti u Kantonalnoj policiji.....	10
1.1.2. Vijeće ministara.....	10
1.1.3. Krizni štabovi u gradu Sarajevo.....	12
1.2. Sistem zaštite i spašavanja u Sarajevu.....	15
1.2.1. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine.....	17
1.2.2. Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.....	18
1.2.4. Kantonalna uprava policije Kantona Sarajevo.....	19
2. PANDEMIJA SARS-COV-2 U SVIJETU.....	23
2.1. Pojava SARS-COV-2 u Kini.....	23
2.2. Širenje SARS-COV-2 izvan Kine.....	26
2.3. Proglašenje pandemije u svijetu.....	31
2.3.1. Pandemija u Europi.....	34

2.3.2. Pandemija u SAD.....	38
2.3.3 Pandemija u Rusiji.....	39
2.4. Drugi val pandemije COVID-19.....	39
2.5. Razvoj injekcije u cilju suzbijanja SARS-COV-2.....	42
2.6. Uticaj pandemije na ekonomiju.....	44
2.7. Statiska Svjetske zdravstvene organizacije za COVID-19.....	44
3. ULOGA POLICIJE U SPREČAVANJU ŠIRENJA KORONA VIRUSA U GRADU SARAJEVU.....	47
3.1. Pojava COVID-19 u Bosni i Hercegovini.....	47
3.2. Proglašenje stanja nesreće na teritoriji grada Sarajevo.....	47
3.3. Proglašenje prestanka stanja nesreće na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.....	47
3.3. Statistički podaci.....	53
Zaključak.....	59
Literatura.....	61

Uvod

Za razliku od drugih prirodnih nesreća, pandemija se može širiti u valovima i trajati mjesecima, pa i godinama. Ono što također izdvaja pandemiju od drugih prirodnih nesreća jeste njeno širenje na globalnom nivou. „Iako pandemije influence predstavljaju velike prirodne katastrofe, ljudi uglavnom nisu svjesni izvjesnosti njihovog pojavljivanja i veličine posljedica.“²

Upravo takva jedna influenza predstavlja najveću katastrofu³ 21 vijeka, virusa SARS-COV-2 koji je dobio značenje pandemije jer se proširio na globalnom nivou i prouzrokovao neobičajan broj povećavanja oboljenja s komplikacijama ili smrtnim ishodom. Virus koji ne poznaje državne granice, niti poznaje žrtve. Prijetnja koja predstavlja opasnost za cijelo čovječanstvo bez obzira na vjeru, nacionalnost, boju kože i gdje god da se svaki pojedinac nalazio. Trenutno se smatra najvećom globalnom zdravstvenom krizom od Drugog svjetskog rata. Sama pandemija je i mnogo više od globalne zdravstvene krize, ona je ekonomska i socijalna kriza bez presadana. Kriza koja može stvoriti razorne socijalne, ekonomske i političke učinke i ostaviti duboke i dugotrajne ožiljke.

Iako se pandemije dešavaju iznenada, potrebno je imati dobru sigurnosnu strukturu da bi se u ovakvim sigurnosnim prijetnjama moglo pravovremeno djelovati.

Pandemija je zahvatila skoro sve države svijeta među kojima je i Bosna i Hercegovina. Sistem zaštite i spašavanja u BiH ima jednu kompleksnu strukturu koja proizilazi iz ustavnog uređenja države. Stvaran i efikasan sistem zaštite na državnom nivou ne postoji, jer na tom nivou postoji samo koordinacija bez mogućnosti uticaja na rad nižih organa vlasti. „Odluke, politika i ciljevi rukovođenja proizilazi iz zadataka i ciljeva koje postavlja upravljanje.

1. METODOLOŠKI PRISTUP RADU

1.1 Problem istraživanja

Problem istraživanja odnosi se na nefukcionalnost sistema zaštite Bosne i Hercegovine te u sprečavanju širenja Korona virusa od strane MUP kantona - Uprava policije. Odluke o proglašenju prestanka stanja nesreće uzrokovano pojavom koronavirusa (COVID-19) na

području Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 34/20 i 5/21) da poduzimaju mjere iz svoje nadležnosti kao podrška inspekcijskim službama, a u cilju kontrole provođenja naređenih mjera i sprječavanja širenja COVID-19 na području svoje jurisdikcije.

1.2. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja jeste pojava virusa SARS-COV-2, koji je u drugi plan stavio sve druge izazove i prijetnje za civilizaciju. U radu će biti prikazana istraživanja i analize reagovanja sistema zaštite u sprečavanju Korona virusa od strane policije na teritoriji Kantona Sarajevo u vrijeme pandemije SARS-COV-2. Glavni cilj rada policije u zajednici jeste poboljšanje kvaliteta života, a ne samo borba protiv kriminala. Radi se o tome da se problemi rješavaju dugoročno. Upravo je to razlog zašto prevencija na lokalnom nivou treba biti više uključena u obim usluga koje policija pruža. Podrazumijeva se da trebamo nastaviti sa borbom protiv svih oblika kriminala, kao što smo to radili i do sada. Da bismo smanjili kriminalne pojave, potrebno je provoditi različite konkretne mjere i radnje i težiti poboljšanju sigurnosti i osjećaja sigurnosti. Statistike koje govore o kriminalitetu i nesrećama trebamo prihvatiti realno te ih konstantno pratiti i „držati pod kontrolom“.

Dakle, rad policije u zajednici doprinosi osiguranju boljeg kvaliteta života ljudi. Policija građane treba posmatrati kao partnere, ali i građani, također, trebaju pružiti svoj puni doprinos u realizaciji ovog koncepta.

1.3. Ciljevi istraživanja

1.3.1 Naučni ciljevi istraživanja

Rad policije u zajednici je lozo ja, mentalitet rada policijskih službenika. Tiče se cijele organizacije policije, baš svakog službenika policije, u svim oblastima rada policije.

Osnovni postulati za uspostavljanje rada policije u zajednici: 1. Prisutnost, kontakt i komunikacija - pješačke patrole omogućavaju policijskim službenicima da bolje upoznaju stanovništvo i teritoriju, čime će i učvrstiti veze koje imaju sa njima. 2. Policija nastoji da iznađe održiva rješenja za probleme, i to čim se oni pojave, uz podršku građana i partnerskih službi. 3. U urbanim zonama policijski službenici trebaju imati još čvršću vezu sa građanima koji žive i/ili rade u njima. Zona odgovornosti je određena položajem policijske stanice. Dakle, ljudi odgovorni za održavanje ovih veza imaju potrebne resurse da predlože rješenja koja su prilagođena datom problemu. 4. Transparentnost

(otvorenost). Policija postavlja ciljeve i donosi mjere u skladu sa zakonom i saopćava ih građanima preko javnih medija

1.3.2 Društveni ciljevi istraživanja

Društveni cilj istraživanja ima zadatak da prikaže važnost postojanja policije kroz rad Federanog ministarstva unutrašnjih poslova. Bez obzira na način na koji je rad policije u zajednici organiziran, veoma je bitno da svaki policijski službenik spozna da partnerstvo u rješavanju problema njeguje povjerenje koje zajednica ima u policiju kao savjesnog partnera u pružanju sigurnosti. S druge strane, otkrivajući probleme u njihovom nastajanju, možemo uštedjeti vrijeme i resurse koje bi policija potrošila na njihovo rješavanje

1.3.3. Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo

Kanton Sarajevo proteže se na površini od 1276,9 km² i broji oko 420.000 stanovnika. S istočne i jugoistočne strane Kanton graniči s Republikom Srpskom, s južne i jugozapadne s Hercegovačko-neretvanskim kantonom, sa zapadne sa Srednjobosanskim i sa sjeverne strane graniči sa Zeničko-dobojskim kantonom.

Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo čine MUP u sjedištu i pet Policijskih uprava: Prva PU (PS Centar i PS Stari grad), Druga PU (PS Novo Sarajevo), Treća PU (PS Novi grad), Četvrta PU (PS Ilidža i PS Hadžići) i Peta PU (PS Ilijaš i PS Vogošća).

1.4.1. Vanredno stanje

„Prolašava ga državni organ nadležan za to, nakon događaja koji ugrožavaju život ljudi, drugih živih bića ili materijalna sredstva, izazvana velikim havarijama, elementarnim nepogodama koji ugrožavaju poredak u državi. Prestanak vanrednog stanja također proglašavaju nadležni državni organi nakon otklanjanja opasnosti.“⁶

1.4.2. Epidemija i Pandemija

Pandemija je pojava slučajeva bolesti u zajednici ili regiji, specifičnog zdravstvenog stanja ili drugih zdravstvenih događaja, koji očito prelaze uobičajeno trajanje bolesti. Definicija pandemije prema SZO, kaže "... epidemija koja se događa diljem svijeta, na vrlo širokom

prostoru, prelazeći međunarodne granice i uobičajeno pogađajući velik broj ljudi.”⁹ Virusi koji su uzrokovali pandemije u prošlosti obično potiču od virusa životinjske gripe. Razlikuje se od izbijanja epidemije jer:

- utječe na šire geografsko područje, često širom svijeta,
- zarazi veći broj ljudi od epidemije,
- je često uzrokovan novim virusom ili sojem virusa koji već dugo ne kruži među ljudima,
- ljudi obično imaju malo ili nimalo imuniteta protiv toga.,
- virus se brzo širi od osobe do osobe širom svijeta,
- uzrokuje mnogo veći broj smrtnih slučajeva od epidemija,
- često stvara socijalni poremećaj, ekonomski gubitak i opće teškoće.

Ono što također se razlikuje od epidemije, jeste da su pandemije rijetki događaji koji se pojavljuju svakih 10-50. godina. Pandemijom je proglašen virus SARS-COV-2, koji spada u grupu virusnih influenci.

⁶ Beridan Izet, Tomić Ivo i Kreso Muharem (2001) *Leksikon sigurnosti*, Sarajevo, DES. ⁷ Beridan, Izet 2008, *Politika i sigurnost*, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, strana 89. ⁸ Beridan, Izet 2008, *Politika i sigurnost*, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, strana 85.

⁹ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.who.int/bulletin/volumes/89/7/11-088815/en/> , dana 20.11.2020. godine.

1.4. Sistem hipoteza

1.4.1 Generalna hipoteza

Djelatnici Uprave policije u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i Kriznim štabom neposredno doprinose većem poštivanju mjera za sprečavanje širenja pandemije Covid-19 na širem području grada Sarajeva, a posredno i u susjednim kantonima Federacije Bosne i Hercegovine i Istočnom Sarajevu.

1.4.2 Posebne hipoteze

U skladu sa ovim, potvrđena je izvedbena hipoteza koja glasi:
Djelatnici Uprave policije u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i Kriznim štabom neposredno doprinose većem poštivanju mjera za sprečavanje širenja pandemije Covid-19 na širem području grada Sarajeva, a posredno i u susjednim kantonima Federacije Bosne i Hercegovine i Istočnom Sarajevu.

1.5. Način istraživanja

Istraživanje u ovom radu prikazano je kroz analizu sadržaja dokumenata.

1.6. Vremenski plan istraživanja

S obzirom da je pandemija i dalje prisutna, vremenski okvir istraživanja odnosi se na period od marta .2020. godine do dana završetka izrade ovog rada.

SISTEM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U SARAJEVU

1.1. Upravljanje i rukovođenje sistemom zaštite i spašavanja u Sarajevu

Prvi organizacioni nivo policijskog sistema u BiH čine kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova u Federaciji Bosne i Hercegovine. Na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine postoji deset kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova, shodno ustavnom uređenju Federacije Bosne i Hercegovine. Kantonalna ministarstva nemaju hijerarhijsku podređenost MUP-u Federacije jer nisu sastavni dio njegove organizacione strukture, te djeluju potpuno samostalno u sprovođenju svojih poslova i zadataka. Stoga Federacija BiH ima decentralizovani policijski sistem sa elementima koordinacije. Federalni MUP može poslove iz svoje nadležnosti povjeriti kantonalnim ministarstvima, što je i navedeno u zakonima o unutrašnjim poslovima kantona.

Kantonalni MUP-ovi su podređeni kantonalnim vlastima, iz čijih budžeta se i finansiraju. Međutim, postoji zajednička veza između kantonalnih ministarstava i Federalnog MUP-a BiH, a ona se ogleda u uspostavi jedinstvenog funkcionalnog informacionog i informatičkog sistema, i statističkoj obradi podataka po standardiziranoj metodlogiji, te formiranju zajedničke baze podataka iz oblasti unutrašnjih poslova zasnovane na elektronskoj obradi podataka.³⁵

Kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova se sastoje od policijskih uprava formiranih na teritorijalnom i funkcionalnom principu. Upravu čine dvije ili više policijskih stanica formiranih na općinskom nivou. (Primjer organizacione strukture kantonalnog MUP-a 35 Zakon o unutrašnjim poslovima FBiH, član 41. Stav 2. 32 Sarajevo dat je u shemi 1.). Nadležnosti kantonalnih MUP-ova propisane su kantonalnim zakonima o unutrašnjim poslovima i odnose se na zaštitu života i imovine, na praćenje poslova rada policije, a u složenijim slučajevima po potrebi, kantonalni MUP-ovi su zaduženi za neposredno poduzimanje mjera za spriječavanje i otkrivanje krivičnih djela i pronalaženje njihovih počinitelja. U nadležnosti kantonalnih MUP-ova je javni red i mir, kao i slučajevi terorističkog i drugog nasilnog djelovanja, odnosno oružane pobune. Poslovima kriminalističko-tehničkog vještačenja za potrebe policijskih uprava, bave se kantonalni MUP-ovi, kao i poslovima nabavke naoružanja, opreme, te izradom programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja policije i drugih ovlaštenih službenih lica. Vrijedi istaći da su zakoni propisali da ministarstva vrše naučno-istraživačke poslove neophodne za osiguranje djelatnosti policije, kao i da dostavljaju Federalnom ministarstvu operativne podatke i obavještenja, kao i statističke podatke iz zajedničke nadležnosti. Kada je u pitanju zakonska regulativa, uočili smo da su samo dva kantona (Tuzlanski³⁶ i Bosansko podrinjski kanton) odlučili usvojiti nove zakone koji su više orjentisani na teritorijalnu specifičnost konkretnog kantona, dok ostali kantoni rade po starim zakonima koje su mijenjali kroz brojne amandmane. Na osnovu podataka do kojih smo došli tokom ovog istraživanja, utvrdili smo da je u okviru deset kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova uposljeno 10.392 osobe.

2.2. Drugi organizacioni nivo

Drugi organizacioni nivo policijskog sistema u BiH čine policijske organizacije na entitetskim nivoima (entitetska ministarstva unutrašnjih poslova - Federalni MUP BiH i MUP Republike Srpske), i policijska organizacija na nivou Brčko Distrikta BiH - Policija Brčko Distrikta BiH.

1.1.1. Uloga ministarstva sigurnosti u Kantonalnoj policiji

Mjerodavno je za:

- zaštitu međunarodnih granica, unutarnjih graničnih prijelaza i reguliranje prometa na graničnim prijelazima BiH;
- sprječavanje i otkrivanje počinitelja kaznenih djela terorizma, trgovine drogom,
- krivotvorenja domaće i strane valute i trgovine ljudima i drugih kaznenih djela sa međunarodnim ili međuentitetskim elementom;
- međunarodnu suradnju u svim oblastima iz nadležnosti ministarstva.
- za zaštitu osoba i objekata; prikupljanje i korištenje podataka od značaja za sigurnost BiH; organizaciju i usuglašavanje aktivnosti entitetskih ministarstava unutarnjih poslova i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u ostvarivanju sigurnosnih zadataka u interesu BiH;
- provođenje međunarodnih obveza i suradnju u provođenju civilne zaštite, koordiniranje djelovanja entitetskih službi civilne zaštite u BiH, i usklađivanje njihovih planova za slučaj prirodne ili druge nesreće koje zahvataju teritorij BiH, i donošenje programa i planova zaštite i spašavanja.

Ministarstvo sigurnosti provodi politiku useljavanja i azila BiH i uređuje procedure vezano za kretanje i boravak stranaca u BiH.

1.1.2. Vijeće ministara

Na osnovu člana 13. tačka (h) Okvirnog zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 50/08), Odluke Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o proglašenju nesreće uzrokovane pojavom korona virusa, Odluke Vlade Republike Srpske o proglašenju nastanka vanredne situacije i Odluke gradonačelnika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o proglašenju stanja prirodne nesreće zbog COVID-19 (korona virus), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 05. vanrednoj sjednici, održanoj 17.03.2020. godine donijelo je ODLUKU o proglašenju nastanka stanja prirodne ili druge nesreće na teritoriji Bosne i Hercegovine Član 1. (Predmet) (1) Proglašava se nastanak stanja prirodne ili druge nesreće na području Bosne i Hercegovine zbog opasnosti od moguće pojave epidemije zarazne bolesti prouzrokovane novim korona virusom (COVID-19), a

kako bi se smanjio rizik od ubrzanog širenja infekcije u Bosni i Hercegovini i omogućilo angažovanje dodatnih resursa za odgovor na ovu javnozdravstvenu prijetnju. (2) Sprječavanje i suzbijanje širenja zarazne bolesti prouzrokovane novim korona virusom (COVID-19) je od opšteg interesa za Bosnu i Hercegovinu. Član 2. (Koordinacijsko tijelo Bosne i Hercegovine za zaštitu i spašavanje od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini) Radi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vijeće ministara BiH) aktivira Koordinacijsko tijelo Bosne i Hercegovine za zaštitu i spašavanje od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Koordinacijsko tijelo) i nalaze Koordinacijskom tijelu da svoje aktivnosti izvršava u skladu sa članom 17. Okvirnog zakona za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Okvirni zakon). Član 3. (Zadaci institucija i organa Bosne i Hercegovine) Sve institucije i organi Bosne i Hercegovine dužni su pružiti podršku istaviti sve svoje kapacitete na raspolaganje Koordinacijskom tijelu Bosne i Hercegovine, koji će se koristiti u skladu sa planskim aktivnostima.

Odluke i upravljanje su u nadležnostima entiteta i Brčko Distrikta, od normativno-pravne regulative, personalnih, materijalnih i edukacijskih priprema.

„1) Koordinaciono tijelo je stručno operativno tijelo Vijeća ministara BiH i nadležno je da:

- a) predlaže Vijeću ministara BiH, na zahtjev entiteta ili Brčko Distrikta BiH, proglašenje stanja prirodne ili druge nesreće na teritoriji Bosne i Hercegovine i prestanak navedenog stanja;
- b) predlaže Vijeću ministara BiH donošenje odgovarajućih odluka iz svoje nadležnosti;
- c) daje preporuke nadležnim institucijama i organima Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta BiH;
- d) koordinira prijem i pružanje međunarodne pomoći i donacija u zaštiti i spašavanju, nakon proglašenja stanja prirodne ili druge nesreće;

¹⁹ „Subsidijarnost je princip donošenja odluka i njihovog provođenja na najnižem mogućem nivou uz koordinaciju na najvišem potrebnom nivou. Lokalni nosioci odgovora na nesreću treba da budu osnova za odgovor bilo kojeg

obima“. (Okrivni Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini, čl.2, stav 11).

e) Prati provođenje naloženih mjera i podnosi Vijeću ministara BiH izvještaje o svojim aktivnosima.

(2) Koordinaciono tijelo, po potrebi, poziva druge institucije, tijela, agencije, organizacije i stručnjake za određena pitanja od interesa za zaštitu i spašavanje u Bosni i Hercegovini ili inozemstvu da učestvuju u radu bez prava glasa.

(3) Stručne i administrativne poslove za potrebe Koordinacionog tijela obavlja Ministarstvo sigurnosti BiH.

(4) Članovi Koordinacionog tijela dostavljaju Ministarstvu sigurnosti BiH informacije neophodne za rad Koordinacionog tijela po potrebi, a najmanje jednom svaka tri mjeseca

1.1.3. Krizni štabovi u gradu Sarajevo

Krizni štab Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo u cilju daljnjeg praćenja situacije i poduzimanja mjera radi sprečavanja i ranog otkrivanja eventualnog slučaja bolesti izazvane novim korona virusom (COVID - 19). koja je Zaključkom Vlade Federacije Bili. V. broj 164/2020 od 31.01.2020. godine, proglašena zaraznom bolešću čija je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju BiH. a u skladu sa tačkom XII. (prijelazne i završne odredbe) Naredbe Kriznog štaba Federalnog ministarstva zdravstva broj: 01-33-5472/20 od 01.10.2020. godine, na sjednici održanoj 12.10.2020. godine, donosi naredbu:

1. Naređuje se obavezno propisno nošenje zaštitnih maski preko usta i nosa za zaštitu respiratornog sistema, u zatvorenom i otvorenom prostoru, osim sportista na utakmicama, treninzima i sportskim aktivnostima, vozača na biciklu, električnom romobilu i motociklu, kao i druga izuzeća shodno preporukama i smjernicama Zavoda za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine i Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo. 2. Za provođenje ove Naredbe, u skladu sa odredbama člana 8. stav (5) tačka m). a u vezi člana 13a. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 18/07. 7/08 i 34/20) zadužuje se Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo. 3. U slučaju nepoštivanja tačke I, ove Naredbe, policijski službenici Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo će postupiti u skladu sa odgovarajućim odredbama Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira iz tačke 2. ove Naredbe. Uprava policije Ministarstva

unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo dužna je informisati javnost u Kantonu Sarajevo o aktuelnim zakonskim rješenjima Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira. 4. Ova Naredba stupa na snagu danom donošenja, i ista će se primjenjivati od 15.10.2020. godine do 31.12.2020. godine. 5. Za sve vrijeme primjene ove Naredbe. Krizni štab Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo će sagledati kompletnu epidemiološku situaciju (COVID -19) u Kantonu Sarajevo i sačiniti procjenu rizika, radi razmatranja mogućnosti i potrebe izmjene mjera utvrđenih ovom Naredbom, te nakon toga odlučiti novom Naredbom o mjerama koje treba poduzeti i u kojim mjestima.

Krizni štab/stožer Federalnog ministarstva zdravstva sagledao je epidemiološku situaciju COVID-19 u Federaciji BiH i donio novu Naredbu, te je dostavio kriznim štabovima/stožerima kantonalnih ministarstava zdravstva na daljnje postupanje. Novom Naredbom koja se primjenjuje od ponedjeljka, 04.01.2021. opće mjere iz ranije Naredbe produžene su za narednih 14 dana.

Novom naredbom, između ostalog, **produžena je odredba kojom se “ograničava kretanje stanovništva na cijelom teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine u vremenu od 23:00 sata uvečer do 5:00 sati ujutru narednog dana”**, a za kontrolu ove odredbe zadužene su “kantonalne/županijske uprave policija nadležnih kantonalnih/županijskih ministarstava unutarnjih poslova sukladno kantonalnim/županijskim propisima o javnom redu i miru. Iz Kriznog štaba/stožera Federalnog ministarstva zdravstva 11.11.2020. uputili su Instrukciju upravama policija i ministarstvima unutrašnjih poslova kantona/županija o primjeni ove odredbe koju možete naći.

Obavezno je nošenje zaštitne maske kako u zatvorenim javnim prostorima, tako i na otvorenim javnim prostorima:

“Naređuje se obvezno nošenje zaštitnih maski preko usta i nosa za zaštitu respiratornog sistema u zatvorenom prostoru uz poštivanje distance od minimalno dva metra, kao i u otvorenom prostoru. Izuzetak od nošenja zaštitnih maski su djeca mlađa od šest godina, osobe koje imaju probleme sa disanjem zbog hroničnih bolesti ili koja ne mogu skinuti masku bez pomoći druge osobe npr. osobe sa intelektualnim poteškoćama ili smetnjama u razvoju, osobe s oštećenjem sluha, sportisti na utakmicama, treninzima i sportskim aktivnostima, vozači na biciklu, električnom romobilu i motociklu”, stoji u Naredbi.

Naredbom je dozvoljeno okupljanje ljudi na određenom prostoru pod sljedećim uvjetima: **ne više od 30 ljudi u zatvorenom prostoru i ne više od 30 ljudi na otvorenom prostoru:**

"Sva okupljanja unutar navedenih ograničenja moraju se odvijati u prostoru koji omogućuje obveznu fizičku distancu od najmanje 2 metra između osoba (osim članova istog kućanstva). S

ciljem smanjivanja rizika od COVID-19, kao i zaštite osobnog zdravlja, za vrijeme okupljanja, potrebno je obvezno pridržavanje preporuka donijetih od strane zavoda za javno zdravstvo u Federaciji BiH (higijensko-epidemioloških mjera)", stoji u naredbi uz napomenu kako su "za provođenje mjera na skupovima odgovorni organizatori okupljanja":

"Organizator je dužan izvršiti prijavljivanje održavanja skupa sukladno propisima o javnom okupljanju, kao i kriznim stožerima kantonalnih/županijskih ministarstvima zdravstva".

Produžena je i odredba kojom se "nalaže poslovnim subjektima da reorganiziraju rad svojih uposlenika, na mjestima gdje nije moguće ispoštovati distancu od 2m među uposlenima, tako što će reorganizirati radno vrijeme, organizirati rad u smjenama, omogućiti rad od kuće i primijeniti druge načine obavljanja radnih zadataka koji neće ugroziti djelatnosti i radne procese, a omogućit će poštivanje higijensko – epidemioloških mjera".

Kantonalnim/županijskim stožerima ministarstava zdravstva naredbom se dozvoljava uvođenje restriktivnijih i drugačijih mjera spram procjene epidemiološke situacije u kantonu/županiji, odnosno općini uz redovito obavještanje Kriznog stožera Federalnog ministarstva zdravstva.

Preporukama Kriznog štaba/stožera FMZ stanovništvu na području Federacije BiH preporučuje se da izbjegavaju javna i privatna okupljanja i ograniče svoja kretanja, a osobama starije životne dobi, naročito onima sa hroničnim bolestima, da izbjegavaju bespotrebna kretanja i korištenje javnog prijevoza, te da redovito koriste zaštitnu opremu.

U slučaju prijekne potrebe za kretanjem, osobama starije životne dobi se preporučuje da to bude u periodu od 11.00 – 13.00 sati. Također, osobama starije životne dobi preporučeno je da maksimalno reduciraju odlaske u ordinacije kod obiteljskog liječnika i u bolnice, ukoliko im nije prijeko potrebna zdravstvena skrb te da najprije kontaktiraju telefonom obiteljskog liječnika, ukoliko je osobi ove dobi potreban recept ili liječnički savjet.

U slučaju pojave nekih od simptoma kao što su: povišena temperatura, kašalj, gubitak mirisa ili okusa, preporučuje se osobama sa simptomima, kao i članovima njihovog kućanstva da ostanu kući, te se telefonski jave nadležnom liječniku kako bi dobili daljnje upute.

Policija mora, sama ili u partnerstvu sa drugima (koncept „Marketing sigurnosti“) ili sredstvima koji ne podrazumijevaju policijsku intervenciju, brzo identificirati, analizirati i riješiti probleme. Prepoznavanje i rješavanje problema su srž rada policije u zajednici. Rješavanje problema je mnogo više od samog djelovanja koje smanjuje ili sprečava kriminalitet. Ono predstavlja dodatni korak kojim se istražuju razlozi pojave kriminaliteta i drugih socijalnih problema. Ciljevi koji se postižu rješavanjem problema: • dugoročno rješavanje problema; • smanjenje učestalosti pojave negativnih događaja; • davanje savjeta o ponašanju potencijalnim žrtvama; • eliminiranje faktora koji uzrokuju pojavu kriminaliteta.

1.1. Sistem zaštite i spašavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine

S obzirom da je tema rada uloga Federalne uprave civilne zaštite u suzbijanju SARS-COV-2, u ovom dijelu detaljnije ću prikazati nadležnosti u ovom entitetu. Federacija ima zadatak da na svojoj teritoriji u skladu s načelima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti od prirodnih i drugih nesreća osigura i organizuje izgradnju zaštite i spašavanja. S obzirom da u Federaciji BiH svaki nivo vlasti ima ustavna ovlaštenja da donosi odgovarajuće propise, odnosno da uređuje pojedina pitanja u svim društvenim oblastima, pa i u oblasti zaštite i spašavanja. „Za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja na teritoriji Federacije, odnosno na području kantona i općine, ta za obavljanje drugih poslova u zaštiti i spašavanju u skladu sa zakonom i drugim propisima, osnivaju se štabovi civilne zaštite, kao operativno stručni organi. Te štabove osniva Federacija, kantoni i općine“²⁹. Štabovi civilne zaštite u Federaciji BiH u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja obavljaju sljedeće poslove:

„1) odlučuju o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spašavanju ugroženih i stradalih ljudi i materijalnih dobara i te snage raspoređuju na ona područja koja su ugrožena;

- 2) naređuju provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuju snage i sredstva koje će provoditi te mjere;
- 3) usmjeravaju, koordiniraju i rukovode akcijama zaštite i spašavanja svih učesnika angažiranih na zaštiti i spašavanja na svom području;
- 4) rješavaju sva pitanja koja se u toku provođenja aktivnosti na zaštiti i spašavanju pojave u vezi angažovanih snaga i sredstava civilne zaštite i provođenjem mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana,³⁰

Pored nabrojanih poslova koje vrše svi štabovi civilne zaštite, Federalni štab vrši i sljedeće zadatke:

„1) Naređuje kantonalnim i općinskim štabovima civilne zaštite i službama zaštite i spašavanja, koje formira Vlada Federacije, poduzimanje mjera i aktivnosti o zaštiti i spašavanju;

- 2) Naređuje angažiranje snaga i sredstava civilne zaštite s područja jednog kantona na ugroženo područje drugog kantona;
- 3) Naređuje anagažiranje snaga i sredstava civilne zaštite Federacije na pružanju pomoći Republici Srpskoj, u skladu sa Sporazumom o saradnji entiteta u ostvarivanju zadataka civilne zaštite;
- 4) Po zahtjevu nadležnih državnih organa angažira snage i sredstava civilne zaštite Federacije u pomoći drugim državama na saniranju posljedice prirodnih i drugih nesreća.“³¹

²⁹ Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća FBiH (broj: 39/03, 22/06 i 43/10), član 106.

³⁰ Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća FBiH (broj: 39/03, 22/06 i 43/10), član108.

1.1.1. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine

Vlada Federacije BiH u oblasti zaštite i spašavanja je nadležna da:

- „1) donosi procjenu ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji;
- 2) predlaže Federalni program;
- 3) donosi Plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federalni plan);
- 4) utvrđuje jedinstvenu metodologiju za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća;
- 5) razmatra stanje zaštite i spašavanja u Federaciji i donosi propise o organiziranju, pripremanju i djelovanju civilne zaštite u Federaciji;
- 6) na prijedlog Federalnog štaba civilne zaštite podnosi zahtjev Vijeću ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara) za traženje međunarodne pomoći za potrebe Federacije, što se vrši nakon proglašenja stanja prirodne ili druge nesreće na području Federacije;
- 7) podnosi zahtjev Vijeću ministara za proglašenje nastanka i prestanka stanja prirodne ili druge nesreće na teritoriji Bosne i Hercegovine, nakon što je već proglašeno stanje prirodne ili druge nesreće na području Federacije;
- 8) daje saglasnost Vijeću ministara o vrsti i broju operativnih snaga zaštite i spašavanja iz Federacije, koje se mogu rasporediti u mješovitu specijaliziranu jedinicu za zaštitu i spašavanje za djelovanje u slučaju prirodne ili druge nesreće, za učešće u međunarodnim vježbama, operacijama pomoći i drugim aktivnostima, koju formira Vijeće ministara;
- 9) odlučuje o vrsti i količinama robnih rezervi potrebnih za zaštitu i spašavanje, na prijedlog Federalne uprave,
- 10) u oblasti deminiranja i uklanjanja NUS-a, na prijedlog Federalne uprave, donosi propis o organiziranju vršenja poslova protivminskog djelovanja u Federaciji, usvaja Strategiju

³¹ Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća FBiH (broj: 39/03, 22/06 i 43/10), član 109.

protivminskog djelovanja civilne zaštite i godišnji operativni plan civilne zaštite, na poslovima protivminskog djelovanja, u skladu sa Strategijom Bosne i Hercegovine i Godišnjim operativnim planom Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Godišnji operativni plan BiH), usvaja listu prioriteta za Godišnji operativni plan BiH, utvrđuje način korištenja sredstava izdvojenih za deminiranje i uklanjanje NUS-a, razmatra izvještaj o realizaciji Godišnjeg operativnog plana BiH.

- 11) na prijedlog Federalnog štaba civilne zaštite, proglašava nastanak prirodne i druge nesreće u Federaciji;
- 12) osigurava potrebna finansijska sredstva u budžetu Federacije za finansiranje potreba zaštite i spašavanja iz nadležnosti Federacije;
- 13) obavlja i druge poslove zaštite i spašavanja, u skladu sa zakonom i drugim propisima.³²

Rad policije u zajednici teži da bude proaktivan i preventivan. Ovaj pristup je dio jedne povezane strukture rada policije: prevencija - uvjeravanje - represija (ova tri elementa se nalaze u istoj ravni). Analiza situacije će dovesti do mjera i radnji koje mogu biti preventivne, uvjeravajuće ili represivne. Rad policije u zajednici bi u idealnim uvjetima trebalo da bude usmjeren samo na preventivni rad. On bi se trebao koordinirati i upotrebljavati u većini slučajeva. On se zasniva na poznavanju situacije i osjećaju pripadnosti datom sektoru/rejonu. Uloga policije i pravosudnih organa u provođenju kaznenih mjera je često precijenjena, baš kao što je i mogućnost preduzimanja preventivnih mjera radi sprečavanja društveno štetnih pojava često potcijenjena. Uz ovo, često je slučaj da se mogućnosti prevencije u smislu angažiranja građana ne koriste dovoljno prilikom preduzimanja preventivnih mjera. Prevencija kriminala i drugih opasnosti se, u osnovi, zasniva na uključivanju građana koji žive u tom sektoru/rejonu. Da bi se neki problem riješio, važno je koordinirati upotrebu resursa i sredstava koji stoje na raspolaganju u lokalnoj zajednici nekog grada, reiona ili sela

Otkrivanje problema – Policija otkriva čega se to stanovništvo plaši (ankete, upitnici, RPZ policajci koji imaju zadatak da uspostave blisku vezu sa stanovništvom). Deniranje problema – Imajući na umu strahove i zabrinutost stanovništva, policija će prepoznati problem i denirati ga. Identifikacija problema koji treba riješiti – Grupa policajaca će uporediti zabrinutost stanovništva s objektivnim podacima koji postoje u policijskoj stanici (statistika kriminaliteta, podnesene prijave itd.) i donijeti zaključak o tome da li je zabrinutost objektivne ili subjektivne prirode.

Partnersko rješavanje problema – Ukoliko policija uvidi da ne može sama riješiti i prepoznati problem koji uzrokuje osjećaj nesigurnosti, radit će u saradnji sa partnerima izvan policije.

Zajedničke mjere na

rješavanju problema – Policija i partneri će se dogovoriti o konceptu i mjerama koji bi trebali dugoročno riješiti problem. Zajedno će djelovati i reagirati, svako u svom domenu djelovanja.

Analiza rezultata – Nakon zajedničkog rada, svako u svom domenu, svi partneri koji su učestvovali u projektu analizirat će postignute rezultate. Dogovorit će korektivne mjere ukoliko željeni rezultati nisu u potpunosti postignuti

Kantonalna uprava policije Kantona Sarajevo

Unutrašnje poslove na teritoriji Kantona vrši Ministarstvo.

(2) Rad Ministarstva zasniva se na Ustavu Bosne i Hercegovine, Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, Ustavu Kantona, te zakonima i drugim propisima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) i Kantona.

Svi propisi koje donosi Ministarstvo, kao i sve radnje Ministarstva i njegovih uposlenika, moraju biti u skladu sa međunarodno prihvaćenim principima policijske službe, predviđenim u Sporazumu o reorganizaciji policije Federacije Bosne i Hercegovine, kojeg su vlasti Federacije potpisale u Bonn-Petersbergu 25. 04. 1996. godine.

Sastav uposlenih u Ministarstvu i Upravi policije odražava nacionalni sastav stanovništva na teritoriji koju obuhvata Kanton prema popisu stanovništva iz 1991. godine.

Uprava policije je kantonalna uprava u sastavu Ministarstva, čija se nadležnost, organizacija, rukovođenje i način rada i druga pitanja koja su od značaja za rad i funkcionisanje Uprave policije u okviru Ministarstva uređuje ovim Zakonom.

(2) Uprava policije je policijski organ, koji vrši policijske poslove i ima operativnu samostalnost.

Uprava policije ima status budžetskog korisnika unutar budžetskog razdjela Ministarstva i samostalno koristi sredstva za:

- a) plaće, doprinose i naknade koje nemaju karakter plaće,
- b) sredstva za kapitalne izdatke,
- c) gorivo, uniforme i materijale za održavanje javnog reda i sigurnosti i sitan inventar,
- d) školovanje kadeta i specijalizaciju i
- e) druge pripadajuće troškove vezane za poslove iz člana 20. ovog zakona.

(2) Sredstva potrebna za rad Uprave policije koja nisu obuhvaćena stavom (1) ovog člana, osiguravaju se na budžetskoj poziciji Ministarstva.

(3) Za obavljanje određenih poslova iz člana 20. tačke b) i c) ovog zakona formira se specijalna kasa, za koju se finansijska sredstva osiguravaju u okviru budžetskih sredstava Uprave policije iz stava (1) ovog Zakona.

(4) Izvještaj o utrošku sredstava iz specijalne kase razmatrat će Vlada Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Vlada Kantona) jednom godišnje na zatvorenoj sjednici.

(5) Na prijedlog policijskog komesara, ministar Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: ministar) pravilnikom propisuje uvjete, način i postupak korištenja odobrenih finansijskih sredstava iz specijalne kase, kao i druga pitanja koja su od značaja za zakonito korištenje ovih sredstava.

(6) Vlada Kantona i ministar dužni su osigurati sve uvjete za samostalan i nesmetan rad Uprave policije radi efikasnog obavljanja svih poslova iz njene nadležnosti i omogućiti Upravi policije da samostalno koristi sredstva za rad.

(1) Zahtjev za budžetska sredstva Uprave policije priprema policijski komesar i dostavlja ministru.

(2) Zahtjev za dodjelu budžetskih sredstava Ministarstva, uključujući i sredstva iz stava (1) ovog člana, ministar dostavlja Vladi Kantona, putem Ministarstva finansija Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Ministarstvo finansija), na dalje postupanje.

(3) Na procedure pripreme i podnošenja zahtjeva za budžetska sredstva Ministarstvu i Upravi policije, kao i druga pitanja koja se odnose na odgovornost za računovodstvo, internu kontrolu, nadzor i zakonitost raspolaganja budžetskim sredstvima, shodno se primjenjuju odredbe posebnih propisa kojima su uređena navedena pitanja.

Unutrašnji poslovi iz nadležnosti Kantona su:

- a) zaštita života i imovine, kao i drugih prava i sloboda utvrđenih ustavima u Bosni i Hercegovini;
- b) sprečavanje, otkrivanje i istraga krivičnih djela i prekršaja na području Kantona u skladu sa zakonom;
- c) poslovi i zadaci koji se odnose na održavanje javnog reda i mira;
- d) poslovi i zadaci koji se odnose na održavanje javnih okupljanja;

- e) osiguranje posebno određenih ličnosti i objekata Kantona;
- f) kriminalističko tehnička vještačenja;
- g) poslovi sigurnosti, kontrole i regulisanja saobraćaja na putevima Kantona, poslovi kontrole taksi vozila i vozača, te druge poslove sigurnosti u oblasti saobraćaja, utvrđene posebnim zakonom i podzakonskim aktima;
- h) saradnja sa drugim ministarstvima unutrašnjih poslova i drugim organima u Bosni i Hercegovini u okviru nadležnosti Ministarstva;
- i) poslovi izdavanja odobrenja za nabavljanje, držanje i nošenje oružja i municije, vođenje propisanih evidencija i vršenje i drugih poslova i zadataka propisanih Zakonom o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije;
- j) drugi poslovi i zadaci policije koje Ministarstvu povjere Tužilaštva u Bosni i Hercegovini;
- k) poslovi izdavanja, poništavanja i zamjene ličnih karata i jedinstvenog matičnog broja građana i vođenja evidencija;
- l) poslovi izdavanja, poništavanja i zamjene putnih isprava;
- m) registracija motornih vozila;
- n) poslovi izdavanja i zamjene vozačkih dozvola;
- o) poslovi prijavljivanja, odjavljivanja i vođenja evidencije o prebivalištu i boravištu građana;
- p) ažuriranje i čuvanje duplikata matičnih knjiga i nadzor nad primjenom propisa u oblasti matičnih knjiga;
- r) promjena ličnog imena;
- s) poslovi koji se odnose na sticanje državljanstva Federacije i promjenu entitetskog državljanstva;
- š) poslovi inspeksijskog nadzora u oblasti zaštite od požara iz nadležnosti Ministarstva;
- t) poslovi koji se odnose na oblast proizvodnje, prometa i skladištenja eksplozivnih, zapaljivih i ostalih opasnih materija, koji su u nadležnosti Kantona;
- u) poslovi koji se odnose na rad agencija za zaštitu ljudi i imovine i unutrašnjih zaštitarskih službi i inspeksijski nadzor u navedenoj oblasti;
- v) inspeksijski nadzor u oblastima iz svoje nadležnosti;

z) obavljanje drugih poslova i zadataka koje Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova povjeri Ministarstvu iz svoje nadležnosti;

ž) upravni i drugi poslovi i zadaci stavljeni u nadležnost Ministarstva u skladu sa ovim i drugim zakonima;

aa) kriminalističko-obavještajni poslovi prikupljanja i analize informacija i podataka iz tačke b) ovog člana, kao i o ukupnoj sigurnosnoj situaciji u Kantonu.

(Ovlaštenja policijskog komesara u rukovođenju Upravom policije)

(1) Policijski komesar je rukovodilac Uprave policije.

(2) Policijski komesar rukovodi Upravom policije i odgovoran je za svoj rad ministru i Vladi Kantona.

(3) U rukovođenju Upravom policije, policijski komesar:

a) predstavlja upravu policije;

b) nadgleda i usmjerava aktivnosti Uprave policije kojom rukovodi u skladu sa prioritetima koje odredi Vlada Kantona, uz konsultacije sa ministrom;

c) odlučuje u upravnim stvarima iz nadležnosti Uprave policije;

d) donosi propise na koje je ovlašten zakonom i vrši izmjene ili dopune istih, te dostavlja ministru nacrt i prijedloge propisa ili izmjene i dopune propisa iz djelokruga rada Uprave policije;

e) odlučuje o zasnivanju radnog odnosa i prestanku radnog odnosa, kao i o pravima, obavezama i odgovornostima iz radnog odnosa policijskih službenika, državnih službenika i namještenika uposlenih u Upravi policije;

f) izriče sankcije za lakše povrede službene dužnosti;

g) priprema prijedloge potrebnih finansijskih i drugih sredstava za rad Uprave policije;

h) odlučuje o korištenju sredstava i vrši nabavku opreme i materijalno-tehničkih sredstava u skladu sa namjenom odobrenih sredstava na budžetskoj poziciji Uprave policije;

i) priprema tromjesečne izvještaje i preporuke u vezi sa realizacijom budžeta, koje podnosi ministru;

- j) predlaže ukupan broj uposlenika u Upravi policije;
- k) obrazuje stručne komisije i odgovarajuća radna tijela;
- l) utvrđuje potrebe, određuje i implementira programe stručnog osposobljavanja i usavršavanja uposlenika Uprave policije;
- m) organizuje jedinstven sistem izvještavanja i obrade podataka neophodnih za vršenje nadležnosti Uprave policije;
- n) raspisuje kantonalne potrage i oglašava raspisane potrage;
- o) osigurava saradnju sa drugim policijskim organima i agencijama za sprovođenje zakona u Bosni i Hercegovini, te saraduje sa tužilaštvima, sudovima i drugim nadležnim pravosudnim organima u pitanjima iz nadležnosti Uprave policije;
- p) priprema programe, informacije, analize i druge materijale iz djelokruga rada Uprave policije na zahtjev ministra, Vlade Kantona ili na vlastitu inicijativu;
- r) redovno izvještava ministra o poduzetim aktivnostima Uprave policije, a odmah po događajima i rezultatima poduzetih aktivnosti koje imaju značaj za sigurnost građana i interese Kantona, što će ministar bliže urediti posebnim općim aktom u saradnji sa policijskim komesarom;
- s) obavještava javnost o radu Uprave policije;

Drugi dio

1. PANDEMIJA SARS-COV-2 U SVIJETU

2.1 Pojava SARS-COV-2 u Kini

Prema podacima SZO, 31.01.2020. godine ured Svjetske zdravstvene organizacije u Kini obaviješten je o slučajevima upale pluća nepoznate etiologije (nepoznati uzrok) otkrivenim u gradu Wuhan, kineska provincija Hubei. SZO je 01.01.2020. godine zatražila detaljnije informacije od Kineske vlasti kako bi procijenila rizik. Nacionalne vlasti u Kini su 03.01.2020. godine prijavile ukupno četrdeset i četiri bolesnika s upalom pluća nepoznate etiologije.³⁸ Od 44 prijavljena slučaja, 11 je teško bolesnih, dok su preostala 33 pacijenta bila u stabilnom stanju. Uzročnik još nije bio identificiran ili potvrđen.

Nacionalne vlasti izvještavaju da su svi pacijenti izolirani i da se liječe u medicinskim ustanovama u Wuhanu. Klinički znakovi i simptomi uglavnom su visoka tjelesna temperatura, a nekoliko pacijenata ima poteškoća sa disanjem i radiografiju prsnog koša koje pokazuju invazivne lezije oba pluća. Prema vlastima, neki su pacijenti radili kao prodavači na tržištu morskih plodova Huanan. Prema medijskim izvještajima 1.01.2020. godine, zatvorena je pijaca u Wuhanu za koju se smatra da je izvor zaraze. Vlasti u su sproveli sanitarnu zaštitu i uradili dezinfekciju okoliša. Na temelju preliminarnih informacija kineskog istražnog tima, nisu zabilježeni dokazi o značajnom prijenosu s čovjeka na čovjeka niti su zabilježene infekcije zdravstvenih radnika.

Prva reakcija javnog zdravstva u javnom izvještaju u Kini sprovedena je kroz mjere:

- identificiran je sto dvadeset i jedan bliski kontakt sa zaraženima, koji su stavljeni pod medicinski nadzor,
- otkrivanje bliskih kontakata je u tijeku,
- u tijeku je identifikacija patogena i traženje uzroka,
- općinsko povjerenstvo za zdravstvo u Wuhanu provelo je aktivno otkrivanje slučajeva, a retrospektivne istrage su završene;
- u tijeku su sanacija okoliša i daljnja higijenska ispitivanja.

SZO je bila u stalnom kontaktu s nacionalnim vlastima u Kini i pomno pratila situaciju. Na temelju podataka koje pružaju nacionalna tijela, primjenjuju se preporuke SZO o mjerama javnog zdravlja i nadzoru nad novim koronavirusima. U slučaju simptoma koji ukazuju na respiratornu bolest tijekom ili nakon putovanja, putnicima se preporučuje da potraže liječničku pomoć i podijele povijest putovanja sa svojim liječnikom. S obzirom na sve dostupne informacije, SZO nije dala preporuke za ograničenje putovanja ili trgovinske razmjene sa Kinom.

10.01.2020. Godine SZO izdaje sveobuhvatan paket tehničkih smjernica sa savjetima svim zemljama o tome kako otkriti, testirati i upravljati potencijalnim slučajevima, na temelju onoga što je u to vrijeme bilo poznato o virusu. Informacije uključuju savjete o održavanju higijene ruku i disajnih puteva te sigurnu hranu i tržišne prakse. SZO razvija i ažurira ove informacije u dogovoru s mrežama stručnjaka širom svijeta.³⁹ Ove su smjernice su podijeljene s regionalnim uredima SZO za hitne slučajeve kako bi ih prosljedili državnim zdravstvenim organizacijama. Iako se činilo da je uzrok upale pluća novi koronavirus, potencijal prijenosa i načini prijenosa ostaju nejasni

Stoga je bilo pametno smanjiti opći rizik od akutnih respiratornih infekcija tijekom putovanja iz pogođenog područja Wuhana. Savjeti za putnike od strane zdravstvene organizacije u datom momentu su bili:

- izbjegavanje bliskog kontakta s ljudima koji pate od akutnih respiratornih infekcija;
- često pranje ruku, posebno nakon izravnog kontakta s bolesnim ljudima ili njihovom okolinom;
- izbjegavanje bliskog kontakta sa živim ili mrtvim farmama ili divljim životinjama;
- Putnici sa simptomima akutne respiratorne infekcije trebaju prakticirati etiketu kašlja (držati distancu, pokrivati kašalj i kihanje maramicama ili odjećom za jednokratnu upotrebu i oprati ruke).

Prvi smrtni slučaj zabilježen je 11.01.2020 godine, a radilo se o 61 godišnjem muškarcu. Dan nakon prvog smrtnog ishoda, Kina je prosljedila SZO sekvenciran genom virusa koji su izolovali kod zaraženih osoba, gdje su ustanovili da se radi o novom tipu korona virusa „2019-nCoV“⁴⁰.

³⁹ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.who.int/csr/don/16-january-2020-novel-coronavirus-japan-ex-china/en/> , dana 05.11.2020. godine.

⁴⁰ nCOV se često koristi za označavanje novopriznatog koronavirusa prije konačne identifikacije i klasifikacije. Ponekad se koristi u kombinaciji s godinom identifikacije.

2.2 Širenje SARS-COV-2 izvan Kine

Tajland je bio prva država u kojoj je 13.01.2020. godine potvrđen slučaj nCOV virusa izvan Kine, a radilo se o osobi koja je bila putnik iz pokrajine Wuhan. Odjel za kontrolu bolesti u Tajlandu je započeo da sprovodi svoje mjere:

- nadzorni protokol provjere tjelesne temperature i pregled putnika sa svih izravnih letova iz Wuhana u Kini za aerodrome: Suvarnabhumi, Don Mueang, Chiang Mai, Phuket i Krabi;
- od 3. do 20. januara 2020. godine, među 116 letova, 18.383 putnika i članova zrakoplovne posade pregledani su zbog respiratornih simptoma i febrilne bolesti;
- od 20. Januara 2020., Odjel za kontrolu bolesti, Ministarstvo javnog zdravstva Tajlanda je povećao Hitni operativni centar na razinu 2 kako bi pomno nadzirao tekuća situacija na nacionalnoj i međunarodnoj razini,
- smjernice za komunikaciju o riziku podijeljene su s javnošću i uspostavljena je vruća linija koju je osnovao Odjel za kontrolu bolesti za ljude koji se vraćaju iz pogođenih područje u Kini s povezanim simptomima.

Vrlo brzo širenje se nastavilo i u ostalim dijelovima regije i Kine što nam pokazuju zvanični izvještaj o broju zaraženih od strane SZO (Tabela br.1).

Ured svjetske zdravstve Organizacije	Države, teritorije, područja	Broj potvrđenih Slučajeva
WPRO – Regionalni ured Svjetske zdravstvene organizacije	Kina – Hubei Provincija	258
	Kina – Guangdong	14
	Kina – Bejing	5
	Kina – Shanghai	1
	Japan	1
	Republika Koreja	1
SEARO – Regionalni ured Svjetske zdravstvene organizacije	Tajland	1
Ukupno		282

Tabela br.1 Zemlje, teritoriji ili područja s prijavljenim potvrđenim slučajevima 2019-nCoV, na dan 20.01.2020 godine.⁴¹

⁴¹ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.who.int/csr/don/14-january-2020-novel-coronavirus-thailand/en/>, dana 06.11.2020. godine.

Države zahvaćene virusom pokrenule su niz aktivnosti i mjera u cilju suzbijanja širenja nCoV19. Japan također prijavljuje uvezeni potvrđeni slučaj virusa.⁴² Japan je sa prvim slučajem koronavirusa, pokrenuo niz mjera u cilju sprječavanja daljeg širenja:

- Od 20. januara 2020. godine, praćen je 41 kontakt. Od 41 kontakta, 37 ih nije pokazalo bilo kakve simptome, troje je napustilo zemlju;
- 16. Januara 2020. godine, Japanska vlada proširila je mehanizam koordinacije cijele vlade u cilju suzbijanja virusa;
- ministarstvo zdravlja, rada i socijalne skrbi pojačalo je nadzor za nedijagnosticirane teške akutne respiratorne bolesti od prvog slučaja u Wuhanu;
- karantin i mjere provjere su povećane za putnike iz grada Wuhan od 7. januara;
- nacionalni institut za infekcije je 16 januara. uspostavio interni PCR test za nCoV;
- provodi se revizija procjene rizika od strane nacionalnog instituta za infekcije uključujući definiciju slučaja bliski kontakti;
- poboljšana je komunikacija s javnim rizicima;
- uspostavljena je vruća linija između različitih ministarstava u vladi;

Kinesko nacionalno zdravstvo je potvrdilo mogućnosti prenosa virusa s čovjeka na čovjeka, nakon što su zaražena dva medicinska radnika. Isto su potvrdili zdravstveni stručnjaci SZO iz regionalnih ureda za Kinu i zapadni Pacifik koji su posjetili Wuhan.⁴³ Zbog saznanja o novom načinu prijenosa virusa, vlasti su stavili u „lock-down“⁴⁴ šire područje Wuhan u Kini.

Kako se trenutačno izbijanje koronavirusne bolesti nastavlja razvijati, dana 30.01.2020., generalni direktor Svjetske zdravstvene organizacije proglasio je izbijanje COVID-19 hitnom medicinskom skrbi za javno zdravstvo sa najvišom razinom alarma za SZO. Nije preporučio nikakvo ograničenje putovanja ili trgovine na temelju trenutnih dostupnih podataka.

⁴² Preuzeto sa internet stranice: <https://www.who.int/csr/don/14-january-2020-novel-coronavirus-thailand/en/>, dana 06.11.2020. godine .

⁴³ Situation report WHO- number 1- Izvještaj SZO o koronavirusu, broj 1.

⁴⁴ Termin koji se često koristi za naredbu koja je obavezna a izdaju je vlasti i odnosi se na stanovnike određenog grada, regije ili drugih lokaliteta poput opština da ostanu kod kuće kako bi se izbjeglo širenje infekcije. U Sjedinjenim Američkim Državama ova obavezna naredba takođe se naziva "ostati u skloništu" ili "ostati kod kuće".

SZO usko surađuje s globalnim stručnjacima, vladama i partnerima kako bi brzo proširio znanstveno znanje o ovom novom virusu, kako bi pratio širenje i virulenciju virusa te pružio savjete zemljama i globalnoj zajednici o mjerama zaštite zdravlja i sprečavanja širenja ovog izbijanja. Tada je bilo 98 slučajeva i nije bilo smrtnih slučajeva u 18 zemalja izvan Kine. Četiri su zemlje imale dokaze (8 slučajeva) prijenosa s čovjeka na čovjeka izvan Kine (Njemačka, Japan, Sjedinjene Američke Države i Vijetnam).

SZO je 11-12.04.2020. godine sazvala Globalni forum za istraživanje i inovacije o novom koronavirusu, kojem je osobno prisustvovalo više od 300 stručnjaka i donatora iz 48 zemalja, a dodatnih 150 se pridružilo putem interneta. Sudionici su se okupili kako bi procijenili razinu znanja, utvrdili nedostatke i zajednički surađivali na ubrzavanju i financiranju prioritarnih istraživanja, s jednakim pristupom kao osnovnim načelom na kojem se temelji ovaj rad.

Virus je dobio i novi oficijalni naziv SARS-COV-2., sa izjavom direktora Svjetske zdravstvene organizacije: „Morali smo pronaći ime koje se ne odnosi na geografski položaj, životinju, pojedinca ili skupinu ljudi, a koje je također izgovorljivo i povezano s bolešću.“⁴⁵ Razlog za ovakvim obrazloženjem prvenstveno jesu medijske izjave američkog predsjednika Donalda Trampa kao i pojedinih članova njegove administracije. „Međutim, čini se kako lider SAD-a ne mari baš mnogo za stigmatizaciju. On je u svom tvitu koronavirus, koji prouzrokuje bolest Covid-19, opisao kao "kineski virus". Pri tome, on nije jedini koji je to učinio. Mnogi zvaničnici Trumpove administracije također su referisali koronavirus kao "kineski virus". U međuvremenu, američki sekretar Mike Pompeo ponavlja kako je riječ o "Wuhanskom virusu".“⁴⁶

Strateški ciljevi koje je odredila SZO u cilju suzbijanja koronavirusa:

„• ograničiti prijenos s čovjeka na čovjeka, uključujući smanjenje sekundarnih infekcija među bliskim kontaktima i zdravstvenim radnicima, sprječavanje pojačanja prijenosa i sprečavanje daljnjih međunarodnih širenje iz Kine *;

⁴⁵ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.newscientist.com/article/2233218-covid-19-the-new-coronavirus-disease-now-officially-has-a-name>, dana 01.11.2020. godine.

⁴⁶ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.klix.ba/vijesti/svijet/trump-naljutio-pekings-napisavsi-na-twitteru-da-je-koronavirus-kineski-virus/200317148>, dana 15.11.2020. godine.

- rano identificirati, izolirati i zbrinuti pacijente, uključujući pružanje optimizirane skrbi za zaražene pacijente;
- identificirati i smanjiti prijenos iz životinjskog izvora;
- riješiti ključne nepoznanice u pogledu kliničke težine, opsega prijenosa i infekcije, liječenja mogućnosti i ubrzati razvoj dijagnostike, terapije i cjepiva;
- prosljeđivati kritične podatke o rizicima i događajima svim zajednicama i suprotstaviti se dezinformacijama;
- minimalizirati socijalni i ekonomski utjecaj kroz multisektorska partnerstva.

* To se može postići kombinacijom javnozdravstvenih mjera, poput brze identifikacije, dijagnoze i upravljanja slučajevima, identifikacije i praćenja kontakata, prevencije i kontrole infekcije u zdravstvenim ustanovama, provedbi zdravstvenih mjera za putnike, općenito podizanje svijesti kod stanovništva.⁴⁷

SZO utvrđuje određene smjernice za simptome i mjere opreza. Simptomi neke osobe mogu se potpuno razlikovati od ostalih, jer simptomi zaražene osobe mogu imati blagi do teški oblik. Najčešći simptomi su vrućica, suhi kašalj, umor, grlobolja, proljev, bolovi u tijelu i glavobolja, gubitak okusa a ozbiljni simptomi su otežano disanje, bolovi u prsima i gubitak govora. Obično je potrebno oko 5 do 6 dana do pojave prvih simptoma, a u pojedinim slučajevima do 14 dana. Čak i kod nekih pojedinaca simptomi nisu vidljivi ili su poznati i kao asimptomatski.

Da bi se spriječila infekcija, postoje neke mjere poput:

- (a) pranje ruku vodom i sapunom ili steriliziranje ruku sredstvom za dezinfekciju,
- (b) društveno distanciranje, tj. održavanje najmanje 1 metar udaljenosti između ljudi koji kašlju i kihaju,
- (c) korištenje maski za lice prilikom izlaska,

(d) ostanite kod kuće kada se osjećate loše,

(e) izbjegavajte pušenje i aktivnosti koje dovode do pogoršanja pluća,

(f) izbjegavajte nepotrebna putovanja i boravak u velikim skupinama ljudi.

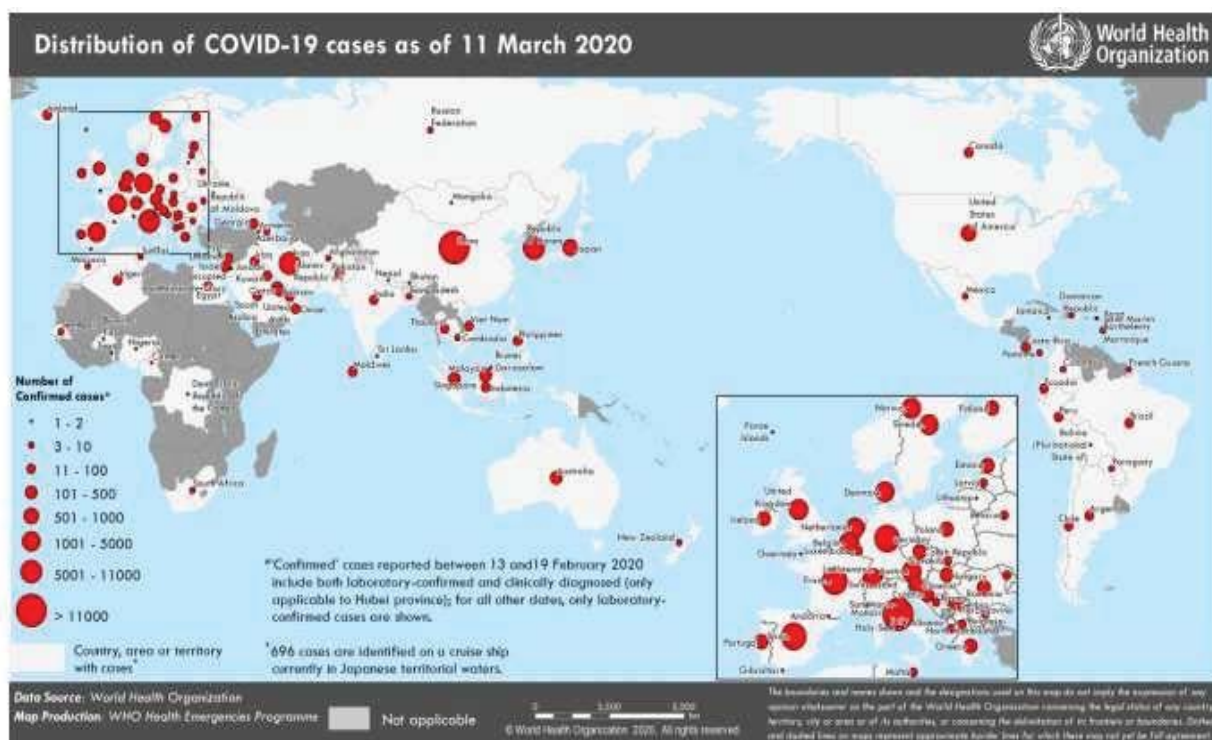
SZO je izdala preporuke i savjete za javnost, s obzirom na sve dezinformacije koje su bile plasirane na internetu, najčešće putem društvenih mreža. „Ako se ne nalazite u području u kojem se širi SARS-COV-2 ili niste putovali iz područja u kojem se nalazi ili niste bili u kontaktu sa zaraženim pacijentom, rizik od zaraze je nizak. Razumljivo je da možda ćete se osjećati uplašeno zbog izbijanja virusa. Uzimajte činjenice iz pouzdanih izvora koji će vam pomoći da tačno odredite svoje rizike kako biste mogli poduzeti razumne mjere predostrožnosti. Tražite smjernice od SZO, vašeg nacionalnog tijela za javno zdravstvo ili vašeg poslodavca za točne podatke o SARS-COV-2 i kruži li tamo gdje živite. Važno je biti informiran o situaciji i uzeti odgovarajuće mjere za zaštitu sebe i svoje obitelji. Ako se nalazite u području gdje postoje slučajevi SARS-COV-2, morate ozbiljno shvatiti rizik od zaraze. Pratiti savjet SZO i smjernice nacionalnih i lokalnih zdravstvenih vlasti. Za većinu ljudi infekcija SARS-COV-2 uzrokovat će blagu bolest, međutim, neke ljude može jako razboljeti, a za neke može imati smrtonosni ishod. Stariji ljudi, i oni s već postojećim zdravstvenim problemima (poput kardiovaskularnih bolesti, kroničnih bolesti dišnog sustava ili dijabetes) su izloženi riziku od teške bolesti.“⁴⁸

2.3. Proglašenje pandemije u svijetu

Na konferenciji za medije 11.03.2020 godine, koju je vodio direktor Svjetske zdravstvene organizacije proglašena je Pandemija u svijetu.⁴⁹ Razlog za proglašenje pandemije jeste taj da se u dvije sedmice broj slučajeva izvan Kine povećao za 13 puta (Mapa 1), a broj pogođenih zemalja virusom utrostručio (tabela 2). Izjavio je da je SZO duboko zabrinuta alarmantnom razinom širenja i ozbiljnosti situacije i pozvao je sve zemlje da poduzmu mjere u cilju suzbijanja virusa. Naglasio je da testiranje predstavlja važnu metodu za zdravstvene vlasti kako bi utvrdili izvor zaraze i spriječile daljnji prijenos virusa. U trenutku proglašenja pandemije na globalno nivou je potvrđeno 132 758 slučajeva SARS- COV-2, od toga 4955 slučajeva sa smrtnim ishodom. SZO insisitra da države rade na što većem broju testiranja i traženju kontakata.

Situacija u brojevima i procjena ugroženosti			
Nivo	Zaraženih slučajeva	Smrtnih slučajeva	Procjena rizika SZO
Globalno	132 758	4955	Veoma visoka
Kina	80 991	3180	Veoma visoka
Izvan Kine (države, teritorije, područja)	51 767	1775	Veoma Visoka

Tabela br.2, Evidencija broja zaraženih i umrlih SZO na dan 13.03.2020. godine.⁵⁰

Mapa 1: Zemlje, teritoriji ili područja s prijavljenim potvrđenim slučajevima COVID-19, 11.03.2020 godine.⁵¹

SZO i partneri 18.03.2020. godine pokrenuli su međunarodno kliničko ispitivanje pod nazivom „Solidarnost“, koje ima za cilj generiranje pouzdanih podataka iz cijelog svijeta kako bi se pronašli najučinkovitiji tretmani za SARS-COV-2. Iako za randomizirana klinička ispitivanja obično trebaju godine da bi se dizajnirali i proveli, pokus Solidarnosti osmišljen je kako bi ubrzao ovaj proces. Upis pacijenata u jedno randomizirano ispitivanje trebalo je pomoći bržoj svjetskoj usporedbi nedokazanih tretmana. Ovim je aranžmanom također trebalo prevladati rizik od više malih ispitivanja koja nisu stvorila jake dokaze potrebne za određivanje relativne učinkovitosti potencijalnih tretmana.

U periodu od prve pojave virusa do proglašenja pandemije, svjetska zdravstvena organizacija je istraživanjima došla do novih podataka o načinu širenja virusa. Virus koji uzrokuje SARS-COV-2 zaražava ljude svih dobnih skupina. Dosadašnji dokazi sugeriraju da su dvije skupine ljudi u većem riziku od ozbiljne bolesti SARS-COV-2. To su stariji ljudi (stariji od 60 godina) i oni sa već ugroženim zdravstvenim stanjem (poput kardiovaskularnih bolesti, dijabetesa, kroničnih respiratornih bolesti i raka). Rizik od teške bolesti postepeno se povećava s godinama, počevši od oko 40 godina. Zbog toga je važno da mlađa populacija posebno obrati pažnju na mjere zaštite, kako bi se odrasli u ovom dobnom rasponu zaštitili. SZO je izdao savjete za ove dvije skupine i zatražio podršku zajednice kako bi osigurala njihova zaštita od COVID-19 bez izolacije, stigmatizacije, stavljanja u položaj ranjivosti ili nesposobnosti. Upute obuhvaćaju način primanja posjetitelja, planiranje zaliha lijekova i hrane, siguran izlazak u javnost i održavanje veze telefonskim pozivima ili drugim sredstvima.

Problem predstavlja i sam način liječenja gdje nema dokazanog lijeka, već određene terepije koje pokazuju rezultate. Da bi se svjetska populacija riješila virusa potrebno je da se stvori „imunitet stada“. „Imunitet stada" postiže se kad se dovoljno populacije zarazi virusom ili se vakciniše, i tako se zaustavi cirkulacija virusa. "Neki stručnjaci izračunali su da oko 60 posto seroprevalencije može značiti 'imunitet stada'. Ali mi smo jako daleko od postizanja tog broja", rekla je autorica istraživanja Marina Pollan za CNN.“⁵² Prirodnim putem da se zarazi takav broj ljudi zahtjevalo bi dugi niz godina, gdje vakcinacija predstavlja jedini etički put do „imuniteta stada“. Potraga za cjepivom protiv SARS-COV-2 je hitan prioritet, a njegov razvoj i globalna dostupnost preduvjet je za završetak SARS-COV-2 pandemije. Skoro sve veće farmaceutske kuće započele su utrku u izradi prve vakcine protiv SARS-COV-2.

⁵² Preuzeto sa internet stranice: <https://www.klix.ba/vijesti/svijet/istrazivanje-u-spaniji-postizanje-imuniteta-stada-daleko-od-sadasnjeg-stanja/200707044>, dana 28.10.2020.godine.

obzirom na iznimnu situaciju i da bi se životi sačuvali, državama nije preostalo ništa drugo nego da usvoje izvanredne mjere. Većina država je započela opsežna zaključavanja radi usporavanje prenošenja virusa, ograničili su vrijeme i slobodu kretanja, zabranili ulazak ili izlazak iz države. Izražena je zabrinutost zbog učinkovitosti ograničenja putovanja kako bi se spriječilo širenje SARS-COV-2. Studija u Scienceu otkrila je da su ograničenja putovanja samo skromno utjecala na početno širenje SARS-COV-2, osim ako se kombiniraju s mjerama prevencije i kontrole infekcije da bi se značajno smanjio prijenos.⁵³ Istraživači su zaključili da su ograničenja putovanja najkorisnija u ranoj i kasnoj fazi epidemije, a ograničenja putovanja iz Wuhana nažalost došla su prekasno.

Odgovori su prouzročili globalni socijalni i ekonomski poremećaj, uključujući najveću globalnu recesiju od Velike depresije. Dovelu je do odgađanja ili otkazivanja događaja, sveopće nestašice opskrbe pogoršane paničnom kupovinom osnovnih životnih namirnica, gladi koja pogađa stotine milijuna ljudi. Obrazovne su ustanove djelomično ili u potpunosti zatvorene. Nastava se odvijala online kao i većina poslova. Dezinformacije su kružile društvenim mrežama i masovnim medijima što je izazivalo još veću paniku i depresiju. Pored Kine, većina glavnih svjetskih sila uključujući SAD, Rusiju, Europsku uniju suočavale su se sa istom prijetnjom i kretale se prema najvećoj recesiji u historiji.

2.3.1 Pandemija u Europi

Prvi slučajevi 2019-nCoV u Europu zabilježeni su 24. januara, kada je Francuska službeno obavijestila Regionalni ured Svjetske zdravstvene organizacije za Europu o 3 potvrđena slučaja 2019-nCoV. Dva su pacijenta otkrivena u Parizu, a jedan u Bordeauxu. Sva trojica otputovala su iz kineskog Wuhana i sada su hospitalizirana u Francuskoj. Regionalni ured je u kontaktu s francuskim vlastima.⁵⁴ SZO u uredu za Europu, u skladu s globalnim smjernicama, preporučuje svim zemljama da povećaju razinu spremnosti i ojačaju sisteme upozorenja i odgovora kako bi identificirali, upravljali i zbrinuli nove slučajeve SARS-COV-2 i priopćili rizike.

⁵³ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7164386/>, dana 28.12.2020. ⁵⁴ Preuzeto sa internet stranice:

Zemlje bi se trebale pripremiti za odgovor na različite scenarije javnog zdravstva, znajući da ne postoji jedinstveni pristup upravljanju slučajevima i epidemijom SARS-COV-2. Svaka bi zemlja trebala procijeniti svoj rizik, mjere na snazi i njihovu socijalnu prihvatljivost te brzo provesti potrebne intervencije u odgovarajućem opsegu kako bi se zaustavio ili usporio prijenos SARS-COV-2 uz minimaliziranje ekonomskih, javnih i socijalnih utjecaja.

Od 13. 03.2020. kada je broj novih slučajeva postao veći od onih u Kini, Svjetska zdravstvena organizacija Europu je počela smatrati aktivnim središtem pandemije. Slučajevi po zemljama diljem Europe udvostručili su se tijekom razdoblja od obično 3 do 4 dana. U samom početku širenja virusa, najteže virusom pogođena evropska država bila je Italija, u kojoj su određena područja bila u potpunoj izolaciji skoro tri mjeseca. Te su brojke naglo porasle u nekoliko dana, dovodeći europske nacionalne zdravstvene sistem u ozbiljnu nevolju, a u pojedinim državama kolaps zdravstvenog stanja. Jedan od razloga za to su kašnjenja i neodlučnost u poduzimanju mjera kod dijela europskih donositelja odluka. Europska unija odbacila je ideju suspenzije šengenske zone slobodnog putovanja i uvođenja granične kontrole s Italijom.⁵⁵ Odluka je naišla na određena protivljenja od strane pojedinih političara, a pojedine države su najavile potpuno zatvaranje svojih nacionalnih granica. Nekoliko dana kasnije EU je zatvorila svoje vanjske granice.⁵⁶

Od 17.03.2020. godine sve su zemlje u Europi imale potvrđeni slučaj COVID-19, a Crna Gora je posljednja europska zemlja koja je prijavila barem jedan slučaj. Zbog pandemije u Europi, mnoge su zemlje u Šengenu ograničile slobodno kretanje i postavile granične kontrole. Nacionalne reakcije uključivale su mjere ograničavanja poput karantena i policijskog sata. Najmanje jedna smrt zabilježena je u svim europskim zemljama, osim u Vatikanu. Italija je uvela nacionalnu blokadu 9. marta, Njemačka je započela svoje zatvaranje od 13. marta, Španjolska je uslijedila 14. marta, a Francuska 16. marta.⁵⁷ Od 19.03.2020. godine u Europi je bilo zaključano više od 250 milijuna ljudi, a većina država uvela je potpuni „lockdown“. Španjolska i Francuska postale su prve zapadnoeuropske zemlje koje su zabilježile više od milijun slučajeva, a nekoliko drugih zabilježilo je najveći broj novih infekcija od početka pandemije.

⁵⁵ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.dw.com/en/coronavirus-eu-rules-out-schengen-border-closures-amid-italy-outbreak/a-52497811>, dana 17.10.2020. godine.

⁵⁶ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2020/03/17/>, dana 17.10.2020. godine.

⁵⁷ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10255842.2020.175956>, dana 20.10.2020.godine.

Švedska je bila jedna od rijetkih europskih zemalja koja nije nametnula obvezno zaključavanje. Njena neobična strategija za suzbijanje izbijanja koronavirusa istovremeno je pozdravljena kao uspjeh i osuđivana kao neuspjeh. Više od 6500 ljudi umrlo je sa virusom SARS-COV-2 u ovoj zemlji od samo 10 milijuna stanovnika. To je jedna od najviših stopa smrtnosti u odnosu na veličinu stanovništva u Europi, i daleko najgora među nordijskim zemljama. Za razliku od Švedske, svi su se odlučili zaključati rano u pandemiji. Švedska se u velikoj mjeri oslanjala na dobrovoljne smjernice socijalnog udaljavanja od početka pandemije, uključujući rad od kuće, gdje je to bilo moguće, i izbjegavanje javnog prijevoza.

Mjere Švedske za vrijeme prvog vala su bile: zabrana okupljanja više od 50 ljudi, ograničenja posjeta domovima za njegu i prelazak na uslugu samo za stolovima u barovima i restoranima. Vlada je više puta opisala pandemiju kao "maraton, a ne sprint", tvrdeći da su njezine mjere osmišljene kako bi trajale dugoročno. U drugom valu zaraze koronavirusom Švedska se suočava sa sve većim brojem zaraženih, a sudeći prema izjavama premijera Švedske „Svako mora uraditi ono što je do njega, a to vrijedi i za vas koji ste stariji od 70 godina i dio ste rizične grupe. Razumijem, frustrirajuće je što morate ograničiti svoj život i držati distancu, ali to je trenutno neophodno kako biste sačuvali vaše i zdravlje drugih ljudi i olakšali zdravstvenim radnicima“, da se državna strategija mijenja u cilju suzbijanja SARS- COV-2.

Prema izvještaju Regionalnog ureda svjetske zdravstvene organizacije za Europu na dan 01.12.2020. godine u Europi, broj novih slučajeva smanjuje se u protekle tri sedmice, otkako je dostignut vrhunac u prvoj sedmici novembra. U protekloj sedmici, broj prijavljenih novih slučajeva smanjio se za 13% na preko 1,5 miliona. Uprkos ovom smanjenju, Europa još uvijek čini 40% novih globalnih slučajeva i 50% novih globalnih smrtnih slučajeva. Samo prošle sedmice iz Regiona je prijavljeno preko 35 000 novih smrtnih slučajeva, što je povećalo broj smrtnih slučajeva na 412 000.

2.3.2. Pandemija u SAD

Sjedinjene Američke Države (SAD) 21.01.2020. godine izvijestile su o svom prvom potvrđenom slučaju novog koronavirusa.⁵⁸ Predsjednik Donald Trump 13.03.2020 proglasio je nacionalnu izvanrednu situaciju.⁵⁹ Trumpova administracija uglavnom je pričekala sredinu marta da započne s kupnjom velikih količina medicinske opreme. Vlada je počela koristiti Zakon o obrambenoj proizvodnji kako bi usmjerila industrije na proizvodnju medicinske opreme.

Do 17.04.2020. godine savezna vlada odobrila je deklaraciju o katastrofama za sve države i teritorije. Drugi porast zaraze započeo je u junu 2020. godine, nakon opuštenih ograničenja u nekoliko država. Državni i lokalni odgovori na izbijanje uključivali su širom zemlje zatvaranje škola, barova, kina i restorana, otkazivanje velikih javnih skupova, uključujući kulturna i sportska događanja, i zabranu okupljanja više od 50 ljudi. Sve veći broj poslovnih subjekata zatražio je od svojih zaposlenika da rade na daljinu. Od oktobra 2020. u SAD-u je bilo više od 8.900.000 slučajeva i 228.000 smrtnih slučajeva povezanih s COVID-19, što predstavlja 20% svjetski poznatih smrtnih slučajeva od COVID-19 i najviše smrtnih slučajeva u bilo kojoj zemlji.⁶⁰

Prema izvještaju Regionalnog ureda svjestetske zdravstvene organizacije za regiju Amerike na dan 01.12.2020. godine, prijavljeno je preko 1,6 miliona novih slučajeva i 22 000 novih smrtnih slučajeva, što je mali porast od 3%.. Najveći broj novih slučajeva i smrtnih slučajeva prijavljen je iz Sjedinjenih Država Države Amerike (1,15 miliona novih slučajeva, 3476 novih slučajeva na 1 milion), Brazil (218 000 novih slučajeva, 1026 novih slučajeva na 1 milion), Meksiko (64 000 novih slučajeva, 502 nova slučaja na 1 milion), Kolumbija (57 000 novih slučajeva, 1122 novih slučajeva na 1 milion) i Argentine (48 000 novih slučajeva, 1067 novih slučajeva na 1 milion). Ovih pet zemalja čine 93% svih novih slučajeva u regiji.

⁵⁸ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.who.int/news/item/29-06-2020-covidtimeline>, dana 12.10.2020. godine.

⁵⁹ Preuzeto sa internet stranice: www.whitehouse.gov/presidential-actions/proclamation-declaring-national-emergency-concerning-novel-coronavirus-disease-covid-19-outbreak/, dana 13.10.2020. godine

⁶⁰ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.arcgis.com/apps/opsdashboard>, dana 10.10.2020. godine.

2.3.3. Pandemija u Rusiji

Strategija Rusije u suzbijanju širenja koronavirusa nije se značajno razlikovala od ostatka svijeta. Potvrđeno je da se virus proširio na Rusiju 31.01.2020. godine, kada su dvojica kineskih državljana pozitivni na COVID testu, a oba slučaja su zadržana. Mjere rane prevencije uključivale su ograničavanje granice s Kinom i opsežna testiranja. Pretpostavka je da se infekcija proširila iz Italije, što je dovelo do dodatnih mjera poput otkazivanja događaja, zatvaranja škola, kazališta i muzeja, kao i zatvaranja granice i proglašenja neradnog razdoblja koje je, nakon dva produljenja, trajalo do 11.04.2020. godine. Velika većina saveznih jedinica, uključujući Moskvu, uvela je zaključavanje. Do 17.03.2020. godine slučajevi su potvrđeni u svim saveznim subjektima. Ono što razlikuje Rusiju od ostalih država jeste proizvodnja vakcine protiv COVID 19., „Vakcina, koju je razvio moskovski Institut Gamaleya, danas je dobila zeleno svjetlo od ruskog Ministarstva zdravlja, otkrio je Putin. Rekao je da se nada da će Rusija uskoro započeti masovnu proizvodnju vakcine protiv koronavirusa.“⁶¹

2.4. Drugi val pandemije COVID-19

Pandemija COVID 19 ima slične karakteristike kao i gripa, širi se kao niz valova različitog trajanja i intenziteta. Iz tog razloga mnogi istraživači najavili su scenario kakav smo imali do sada. Infekcije uzrokovane mnogim respiratornim virusima, uključujući gripu i neke koronavirus, zimi se širenje zaraze povećava, a ljeti opada. Iako se situacija tokom ljeta stabilizirala i mnoge se mjere su bile ukinute, danas imamo situaciju da se ponovo povećava broj zaraženih i smrtnih slučajeva. Na temelju onoga što je poznato o širenju virusa i ponašanju ljudi u hladnijim mjesecima, mnogi istraživači su sugerisali da će do smanjenja širenja doći u ljetnom periodu. U ljetnom periodu koje je iza nas došlo je do blagog smanjenja širenja virusa, a u skladu sa tim mnoge države ukinule su mjere i restrikcije. Iako još zima nije nastupila kalendarski, došlo je do novog vala povećanje broja zaraženih u skoro svim dijelovima svijeta.

⁶¹ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.klix.ba/vijesti/svijet/rusija-odobrila-prvu-vakcinu-na-svijetu-protiv-korone-primila-je-i-putinova-kcerka/200811042>, dana 01.12.2020. godine.

Još jednom se suočavamo s ubrzanim porastom broja slučajeva COVID-19 u većem dijelu Europe, SAD-a i mnogim drugim zemljama širom svijeta. Ključno je djelovati odlučno i hitno. Učinkovite mjere koje suzbijaju i kontroliraju prijenos moraju se široko provoditi, a moraju biti podržane financijskim i socijalnim programima koji potiču reakcije zajednice i rješavaju nepravde koje su pojačane pandemijom. Stalna ograničenja vjerojatno će biti potrebna u kratkom roku, kako bi se smanjio prijenos i popravili neučinkoviti sistemi odgovora na pandemiju, kako bi se spriječile buduće blokade. Svrha ovih ograničenja je učinkovito suzbijanje infekcija SARS-CoV-2 na niske razine koje omogućuju brzo otkrivanje lokaliziranih izbijanja i brzi odgovor učinkovitim i sveobuhvatnim sistemima pronalaska, ispitivanja, traganja, izoliranja i potpore kako bi se život mogao vratiti u gotovo normalno bez potrebe za generaliziranim ograničenjima.

Iako postoji dosta novih naučno-istraživačkih saznanja o SARS-COV-2, način borbe u subijanju virusa ostaje isti. Do dostupnosti djelotvornog cjepiva, proaktivne strategije ograničavanja (ograničenja putovanja, pronalazak slučajeva, traženje kontakata, izolacija potvrđenog slučajeva i karantena izloženih osoba) i izmjerene intervencije ublažavanja / suzbijanja (mjere zaključavanja, socijalno distanciranje, zatvaranje škola i odgađanje obrazovnih institucija ili otkazivanje velikih javnih skupova) su naše jedine izvedive mogućnosti za kontrolu ove pandemije i njihovo se opuštanje mora promišljeno izračunati. Trenutna pandemija COVID-19 i njegov zastrašujući globalni utjecaj, podsjetnik je na potencijalne štete za zarazne bolesti u nastajanju. Srećom, današnji svijet je bolje opremljen za borbu protiv ovakve vrste opasnosti. COVID-19 je nesumnjivo pandemija koja se jednom u životu događa, gdje čovječanstvo svjedoči trenucima borbe za globalno zdravlje.

2.5. Razvoj injekcije u cilju suzbijanja SARS-COV-2

Mnogobrojne kompanije u svijetu rade na izradi vakcine u cilju prevencije COVID 19, a četiri kompanije se ističu u tome: Pfizer-BioNtech (Američka i Njemačka kompanija), Moderna (Američka kompanija), Oxford University – Astrazeneca (dvije kompanije iz Velike Britanije), Gamaleya (Rusija). U Tabeli br.3 je prikazano u kojem stepenu razvoja se nalaze vakcine ovih kompanija, efikasnost kao i skladištenje. Skladištenje je jako bitno kod distribucije, pogotovo kada je riječ o nerazvijenim zemljama.

Kompanija	Tip	Broj doza	Efikasnost	Skladištenje
Pfizer-BioNTech	RNA	2	90%*	-70C
Moderna	RNA (dio genetskog koda virusa)	2	95%*	-20C do 6 mjeseci
Oxford Uni-Astrazeneca	Virusni vektor	2	Jak imunološki odgovor**	Mogućnost skladištenja u frižderu
Gamaleya (Sputnik V)	Virusni vektor (genetski modifican virus)	2	92%*	Mogućnost skladištenja u frižderu
*Rezultati treće preliminarne faze-Nepregledani				
*Rezultati Druge preliminarne faze-Pregladni i objavljeni				

Tabel br. 3, Prikaz kompanija koje su proizvele vakcinu i njenu efikasnost

Sudeći prema stavovima SZO, prije distribucije vakcine kompanije moraju ispuniti:

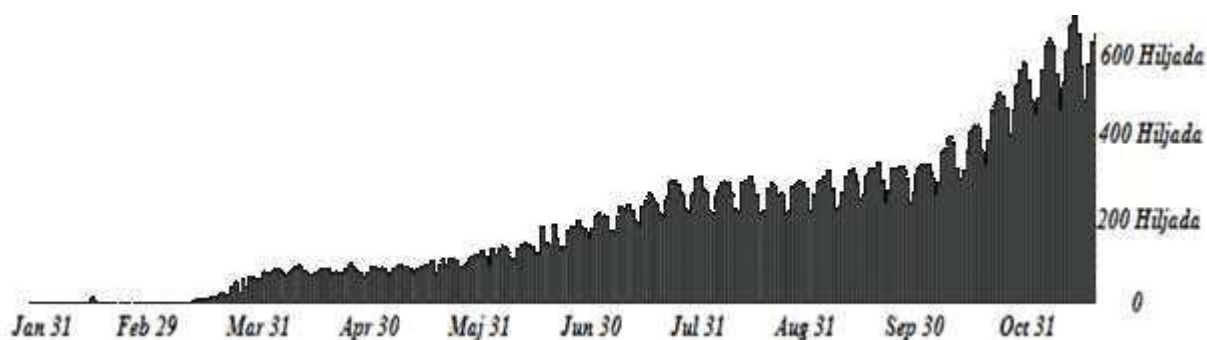
- ispitivanja moraju pokazati da je cjepivo sigurno;
- ogroman se razvoj mora dogoditi za proizvodnju milijarde potencijalnih doza;
- regulatori moraju odobriti cjepivo prije nego što se može dati;
- istraživači još trebaju otkriti koliko dugo može trajati bilo koja zaštita;

2.6. Uticaj pandemije na ekonomiju

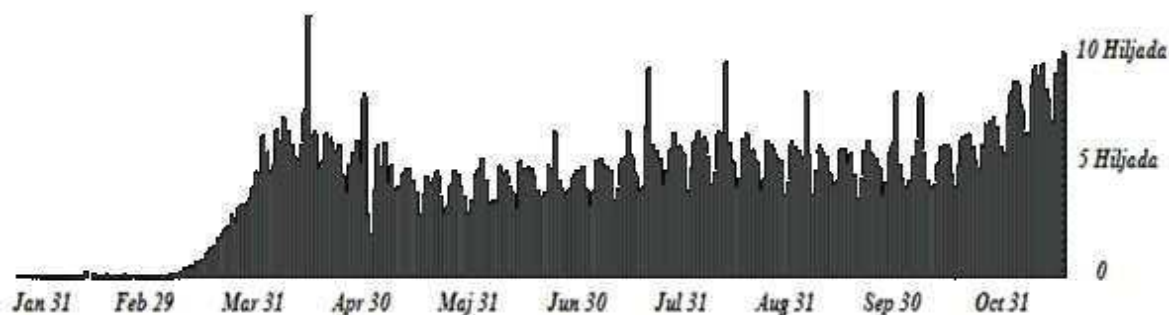
Zaštita ekonomije neraskidivo je povezana s nadzorom nad COVID-19. Potrebno je zaštititi radnu snagu i izbjeći dugotrajnu nesigurnost. Japan, Vijetnam i Novi Zeland, pokazali su da snažni odgovori javnog zdravstva mogu kontrolirati prijenos omogućujući život da se vrati u normalu, a takvih je uspješnih priča mnogo. Izbijanje pandemije COVID-19 prisililo je mnoga poduzeća da se zatvore, što je dovelo do poremećaja trgovine bez presedana u većini industrijskih sektora. Trgovci i robne marke suočavaju se s mnogim kratkoročnim izazovima, poput onih povezanih sa zdravljem i sigurnošću, opskrbnim lancem, radnom snagom, novčanim tijekom, potražnjom potrošača, prodajom i marketingom. Međutim, uspješno snalaženje u tim izazovima neće jamčiti obećavajuću budućnost, niti bilo kakvu budućnost. To je zato što ćemo nakon što prebolimo ovu pandemiju, nastati u sasvim drugačijem svijetu u odnosu na svijet prije izbijanja. Mnoga tržišta, posebno u području turizma i ugostiteljstva, više ne postoje. Sve su organizacijske funkcije namijenjene prioritetima i optimizaciji potrošnje ili odgađanju zadataka koji neće donijeti vrijednost u trenutnom okruženju. Tvrtke, posebno novoosnovana poduzeća, primijenile su neodređeno zamrzavanje zapošljavanja. Istodobno, internetska komunikacija, internetska zabava i internetska kupnja bilježe rast bez presedana.

2.7. Statiska Svjetske zdravstvene organizacije za COVID-19

Svjetska zdravstvena organizacija je osnovana 07.04.1947. godine, datum kojim obilježavamo kao Svjetski dan zdravlja. Trenutno zapošljava 7000 ljudi iz više od 150 zemalja koji rade u 150 državnih ureda, u 6 regionalnih ureda, sa sjedištem u Ženevi. SZO je trenutno najveći globalni lider u borbi protiv suzbijanja i traženja lijeka protiv koronavirusa. Prema podacima SZO na dan 21.11.2020. godine broj potvrđenih slučajeva koronavirusa (COVID-19) je 63 144 362, uključujući 1 469 237 smrtnih slučajeva.

Grafikon br.1 -Prikaz broja potvrđenih zaraženih

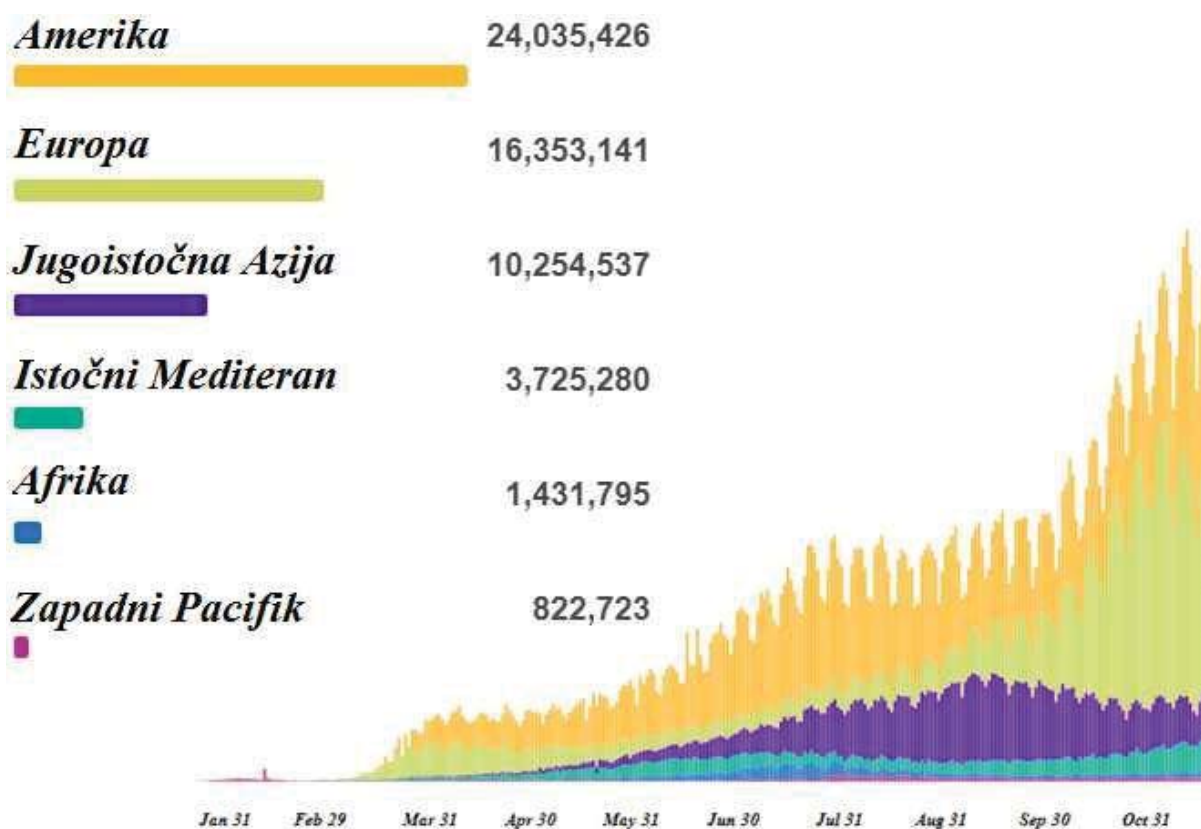

Grafikon br.2-Prikaz broja umrlih

U vrijeme završetka ovoga rada čini se da je drugi val COVID-19 uveliko u tijeku u Svijetu. Sedmični popis novih slučajeva neprestano raste više od 2 mjeseca, ali posljednjih nekoliko tjedana bilježi se ubrzani prijenos. Broj novih slučajeva koji se prijavljuju na globalnoj razini i dalje raste (slika 1), s gotovo 4 milijuna novih slučajeva samo tijekom proteklog tjedna (9.-15. novembra). Broj novih smrtnih slučajeva na globalnoj razini također je porastao za 11%, s prijavljenih gotovo 60 000 novih smrtnih slučajeva, od čega je 81% bilo u Europi i Americi. Iako Europska regija i dalje bilježi najveći broj novih slučajeva na svijetu (46%), zabilježen je i pad od 10% u protekloj sedmici nakon jačanja javnog zdravstva i socijalnih mjera širom EU regija.

Međutim, broj smrtnih slučajeva u Europi znatno se povećao s preko 29 000 novih smrtnih slučajeva zabilježenih u protekloj sedmici. Regija Amerike zabilježila je nagli trend rasta, s 41% porast novih slučajeva u proteklih sedam dana. Istočno-mediteranska, afrička i zapadno-pacifička regija također izvještava o povećanju broja novih slučajeva. S druge strane, regija Jugoistočne Azije izvijestila je o pad broja novih slučajeva i novih smrtnih slučajeva

Države članice SZO grupirane su u šest regija. Svaka regija ima regionalni ured. Izvještaj broja dnevno zaraženih na osnovu izvještaja regionalnih ureda prikazn je na Grafikon br.3.

Grafikon br.3-Prikaz broja zaraženih prema statistici Regionalnih ureda SZO

Treći dio

2. ULOGA POLICIJE U SPREČAVANJU ŠIRENJA PANDEMIJE SARS-COV-2

3.1. Pojava COVID 19 u Bosni i Hercegovini

Pandemija COVID-19 u Bosni i Hercegovini dio je svjetske pandemije koronavirusne bolesti koja još uvijek napreduje i zabilježena je u više od 210 država i teritorija širom svijeta. Potvrđeno je da je virus dospio u Bosnu i Hercegovinu 5. marta 2020. godine, kada je pacijent u Banja Luci, koji je putovao u Italiju, bio pozitivan.⁶² Kasnije istog dana prijavljen je drugi slučaj, a radilo se o porodičnom klasteru sinu prvo zaraženog slučaja. Prvi slučaj COVID-19 u entitetu Federaciji BiH zabilježen je 9. marta 2020. godine.⁶³ 21. marta u bolnici u Bijaću objavljena je prva smrt od COVID-19 u na teritoriji BiH. Pacijent je bila starija žena koja je bila hospitalizirana dva dana prije. Bez preciznih uputa na nivou BiH, entiteti su reagirali i donosili zasebne odluke sa pojavom korona virusa u BiH. Preporuke i naredbe vlasti u Republici Srpskoj, gdje su i zabilježeni prvi slučajevi zaraze, nisu dovedene u pitanje na nižim nivoima vlasti. To, međutim nije bio slučaj u Federaciji BiH zbog 11 kantonalnih jedinica.

3.2. Proglašenje stanja nesreće na teritoriji Federacije BiH

Na 214. sjednici Vlade Federacije BiH održanoj 16.03.2020. godine, na osnovu Člana 24. Tačka 11. Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara, na teritoriji Federacije BiH proglasila je stanje nesreće zbog opasnosti širenja koronavirusa.⁶⁴

⁶² Preuzeto sa internet stranice: <https://www.phi.rs.ba/index.php?view=clanak&id=703>, dana 05.12.2020. godine.

⁶³ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/peti-slucaj-koronavirusa-u-bih-potvrdjen-kod-pacijentice-iz-zenice/200308096>, dana 03.11.2020. godine.

⁶⁴ Preuzeto sa internet stranice: http://fbihvlada.gov.ba/bosanski/sjednica_v2.php?sjed_id=838&col=sjed_saopcenje, dana 16.11.2020. godine.

Radi provođenja mjera zaštite i spašavanja ljudi na ugroženom području, Vlada FBiH određuje:

- da se sva federalna ministarstva, uprave i upravne organizacije, pravni subjekti i druge institucije stave na raspolaganje Federalnom štabu civilne zaštite, te da nadležni kantonalni i općinski/gradski štabovi civilne zaštite također stave na raspolaganje sve raspoložive resurse, koji će prema planu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara koristiti ugroženim područjima;
- prema Planu zaštite i spašavanja prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH, u svim federalnim ministarstvima, upravama i pravnim organizacijama i zavodima odmah uvesti pasivno dežurstvo, radi izvršenja naredbi Federalnog štaba civilne zaštite;
- u skladu sa Federalnim planom i zahtjevima sa ugroženih područja, zadužuje se Federalni štab civilne zaštite da izvrši aktiviranje odgovarajućih federalnih službi zaštite i spašavanja i federalnih specijaliziranih jedinica civilne zaštite, a po potrebi i pravnih subjekata, javnih preduzeća i građana radi pružavanja pomoći na ugroženom području.

Na sastanku su osim predstavnika Vlade FBiH, prisustvovali kantonalni premijeri, predstavnici Civilne zaštite, Federalne uprave za inspeksijske poslove, tri klinička centra iz Federacije BiH, udruženja poslodavaca i sindikata, te Privredne komora. Na sjednici je donesa odluka da neće biti povećanja cijena osnovnih životnih namirnica, cijene se neće moći podizati u odnosu na 05.03.2020. godine.

Vlada Federacija također pokrenula je inicijativu ka Vijeću ministaru BiH i Parlamentarnoj skupštini BiH za hitnu izmjenu člana 10. Zakona o javnim nabavkama kako bi bilo osigurano izuzeće od primjene ovog zakona prilikom nabavke medicinske opreme, medicinskih sredstava, dezinfekcionih sredstava i sve druge zaštitne opreme za potrebe suzbijanja korona virusa.

Na osnovu Člana 13. tačka (h) Okvirnog zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08), Odluke Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o proglašenju nesreće uzrokovane pojavom korona virusa, Odluke Vlade Republike Srpske o proglašenju nastanka vanredne situacije i Odluke gradonačelnika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o proglašenju stanja prirodne nesreće zbog COVID-19 (korona virus), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 05. vanrednoj sjednici, održanoj 17.03.2020. godine („Službeni glasnik BiH“,

broj 18/20) donijelo je odluku: O proglašenju nastanka stanja prirodne ili druge nesreće na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Povodom proglašenja stanja nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa (COVID – 19) na području Federacije BiH 17.03.2020. godine u Sarajevu, održana je prva vanredna sjednica Federalnog štaba civilne zaštite kojom je predsjedavala zapovjednica Štaba Jelka Milićević. Na ovoj sjednici, koja je trajala gotovo osam sati, donijete su naredbe, njih 16, kojima se nalaže lokalnim samoupravama, kantonalnim upravama, privrednim društvima, fizičkim i pravnim licima i građanima mjere postupanja u skladu sa Odlukom o proglašenju stanja nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa (COVID – 19) na području Federacije BiH. Skoro sve naredbe se primjenjuju od srijede 18. marta u 6 sati i na snazi su do 31. marta 2020. godine.

Na drugoj vanrednoj sjednici Federalnog štaba civilne zaštite koja je održana u Sarajevu 18.03.2020. godine analizirana je distribucija naredbi koje su donijete na prvoj vanrednoj sjednici Federalnog štaba civilne zaštite i povratnim informacijama sa nižih nivoa vlasti po kantonima, gradovima, općinama o aktivnostima koje se provode u skladu sa donijetim naredbama. Dogovoren je način izvještavanja i rada te kontinuirane komunikacije sa institucijama na nivou države odnosno koordinacijskim tijelom na nivou Bosne i Hercegovine. Također Federalni štab civilne zaštite je donio dvije nove naredbe povodom proglašenja stanja nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa (COVID – 19) na području Federacije BiH.

Prvom naredbom naloženo je kantonalnim kriznim štabovima da izvrše preraspodjelu radnog vremena uposlenih u zdravstvenim ustanovama u skladu s potrebama i aktuelnom epidemiološkom situacijom. Druga naredba odnosila se na kantonalne/općinske/gradske štabove civilne zaštite kojima je naloženo da odmah stave na raspolaganje snage i sredstva iz sastava odgovarajućih specijaliziranih jedinica civilne zaštite/službi zaštite i spašavanja, kao i dodatne snage i sredstva higijensko epidemioloških službi (HES) iz sastava kantonalne/općinske/gradske ustanove zdravstva, javnih komunalnih preduzeća i privrednih društava za provođenje pojačanih vanrednih mjera odvoza smeća, čišćenja, pranja i dezinfekcije – posebno gradskih ulica, trotoara, javnih stepeništa, trgova, javnih parkinga i prostora koji su popločani/asfaltirani.

„Članica Štaba, prim. dr. Marina Bera izvijestila je o trenutnom stanju i broju potvrđenih slučajeva čiji je nalaz na koronavirus, nakon testiranja, pozitivan na području Federacije BiH.

Po informacijama kojima je raspolagala do današnje sjednice Štaba broj lica za koje je potvrđeno da imaju koronavirus je devet od ukupno 114 testiranih a osoba koje su stavljene pod zdravstveni nadzor izolacije i samoizolacije je preko 8 hiljada.“⁶⁵

19.03.2020 godine u Sarajevu održana je i treća vanredna sjednica u cilju sprečavanja širenja koronavirusa (COVID-19) kojom je predsjedavala zapovjednica Jelka Milićević. Federalni štab civilne zaštite je naredio kantonalnim i općinskim/gradskim štabovima civilne zaštite da osiguraju trijažne punktove sa sanitarnim upitnicima prije ulaska lica u zdravstvene ustanove. Obustavljen je javni linijski i vanlinijski prijevoz lica u cestovnom i željezničkom prijevozu, osim registrovanog taxi prijevoza putnika uz poštivanje higijensko-epidemioloških mjera koje podrazumijevaju minimalnu zaštitnu opremu vozača (maska, rukavice, naočale) i obavezno provođenje dezinfekcije nakon svake izvršene usluge. Obustavlja se rad u djelatnosti trgovine na području FBiH, osim trgovina prehrambenih proizvoda, prodavnica higijenskih proizvoda, ribarnica, apoteka, specijalizovanih prodavnica medicinskih, veterinarskih proizvoda i opreme, poljoprivrednih apoteka, benzinskih pumpi, kioska, pekara, hemijskih čistionica, specijalizovanih prodavnica za prodaju ortopedskih i drugih pomagala, specijalizovanih prodavnica dječije opreme, prodavnica hrane za životinje, prodavnica građevinskog, vodovodnog i elektro-materijala, logističkih i distributivnih centara hrane, pića i higijenskih proizvoda i veledrogerija, uz osiguranje protoka kupaca i klijenata na način da se omogući potrebna socijalna distanca od najmanje 1,5 metar između osoba uz poštivanje ostalih higijensko – epidemioloških mjera. Obustavljen je rad otvorenih pijačnih, tržnih prostora i prostora oko prodajnih objekata, osim otvorenog pijačnog i tržnog prostora sa poljoprivredno-prehrambenim proizvodima. „Članovi Štaba informisani su o trenutnoj higijensko-epidemiološkoj situaciji na području Federacije BiH, a radi se o 16 osoba sa potvrđenim simptomima koronavirusa, i to u Mostaru (5), Konjicu (4), Zenici (3), Bihaću (2) i Tešnju i Orašju po jedna osoba.“⁶⁶

⁶⁵ Preuzeto sa internet stranice: <http://www.fucz.gov.ba/category/federalni-stab/page/4/>, dana 01.11.2020. godine.

Na četvrtoj vanrednoj sjednici održanoj 20.03.2020 godine donešene su 4 nove naredbe i jedna preporuka. Preporuka je upućena Vladi Federacije BiH da hitno pokrene inicijativu prema Vijeću ministara Bosne i Hercegovine kojom se predlaže zabrana izvoza lijekova, zaštitne opreme, dezinficijensa i ostalog medicinskog i drugog materijala koji je neophodan u spašavanju života i zdravlja stanovnika F BiH, kao i prehrambenih proizvoda kojima se primjenjuje mjera neposredne kontrole cijena u uslovima dok je na snazi Odluka Vlade Federacije BiH o proglašenju nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa (COVID 19) na području Federacije BiH od 16.03.2020. godine.

Prva naredba se odnosila svim bolničkim zdravstvenim ustanovama koje provode zdravstvenu zaštitu na području Federacije BiH da u skladu sa potrebama, pripreme i stave u funkciju sve raspoložive kapacitete za prijem oboljelih od COVID-19. Također se naređuje banjama i lječilištima da pružaju usluge fizikalne terapije pacijentima koji su zatečeni u lječilištima do kraja tretmana, da im osiguraju usluge prehrane, obustave prijem novih pacijenata i pružanje svojih usluga (welles, masaže, frizerski saloni, kozmetički saloni i slično). Naredba je upućena i Privrednoj komori Federacije BiH da izvrši hitno procjenu stanja privrednih subjekata koji proizvode medicinsku zaštitnu opremu na teritoriji Federacije BiH, te sagleda mogućnost hitne nabavke repromaterijala za njenu proizvodnju. Peta naredba se odnosila o zabrani kretanja osobama mlađim do 18 i starijim od 65 godina na području F BiH.

Preteći situaciju u svijetu kao i regionu na hitnoj vanrednoj elektronskoj sjednici Federalnog štaba civilne zaštite 21.03.2020. godine donijeta je naredba o uvođenju zabrane kretanja građana na području Federacije BiH u vremenu od 18 do 5 sati. Izuzeće od naredbe imali su svi zaposleni koji su uključeni u provođenje mjera i aktivnosti rješavanja stanja nesreće uzrokovane koronavirusom (COVID19) , kao i zaposleni kojima se proces rada odvija u smjenama. Za provođenje ove naredbe odgovorni su Federalni ministar i kantonalni ministari unutrašnjih poslova. Ova naredba stupila je na snagu danom donošenja, a primjenjivala se od 22.03.2020. godine od 18 sati.

⁶⁶ Preuzeto sa internet stranice: <http://www.fucz.gov.ba/na-danasnoj-trecoj-vanrednoj-sjednici-fscz-donio-pet-novih-naredbi-u-cilju-sprecavanja-sirenja-koronavirusa/>, dana 02.11.2020. godine.

Na osnovu naredbi, preporuka i aktivnosti Federalnog civilnog štaba možemo vidjeti da su poduzete su sve neophodne mjere u cilju suzbijanja koronavirusa (Covid19) na području Federacije BiH. Kako se broj zaraženih povećao, Federalni krizni štab je pratio situaciju kako na području Federacije BiH, tako i na području Republike srpske i Brčko distrikta kao i regije. Na osnovu dobijenih podataka sa terena i kako se situacija mijenjala tako su se donosile i nove naredbe. Većina naredbi bila je istog sadržaja kao i naredbe u regionu. Federacija je često zadnja donosila takve odluke, gdje su često bili medijski izloženi pritiscima da nemaju ponekad jasan plan u cilju suzbijanja koronavirusa. Jedan od protivnika rada Federalnog kriznog štaba jeste i dr. Bakir Nakaš koji je javno izjavio nezadovoljstvo protiv loših naredbi i mjera: „Rezultati takvih okvira za djelovanje su svakodnevno vidljivi. Jedne te iste propisane mjere kasne i po nekoliko dana što povoljno djeluje na širenje epidemije. Vrijednost svih mjera ogleda se u jedinstvu cjeline i jednakom početku, trajanju i završetku na svim nivoima. Dobar primjer je Kina, a loš Italija. Mi kao da se utrkujemo sa komšijama u ponavljanju njihovih grešaka. Ono što zabrinjava jeste da Krizni štabovi izdaju preporuke, umjesto naredbi koje bi imale precizirano vrijeme početka, trajanja i kraja tih mjera. Tek tada možemo biti sigurni da će iste polučiti pozitivne efekte”⁶⁷. Iako su pojedine naredbe nailazile na nezadovoljstvo jednog dijela stanovništva, rješenje za ovakvu situaciju nisu imale mnogo razvijenije države od BiH. Federalni štab civilne zaštite kojeg je na 162. hitnoj sjednici imenovala Vlada FBiH, održao je u Sarajevu 25.03.2020. godine 7. vanrednu sjednicu. Štab je u prethodnom sastavu imao 21 člana a izmijenjenom Uredbom Vlade FBiH broji devet članova. Razlog ove izmjene jeste da se Štab nije pokazao efikasan kod donošenja hitnih Odluka koje će zaštititi stanovništvo i obezbijediti potrebnu medicinsku opremu.

⁶⁷ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.dw.com/bs/ko-je-u-bih-nadle%C5%BEn-za-koronu/a-52771231>, dana 04.11.2020. godine

3.3. STATISTIČKI PODACI POLICIJSKA UPRAVA KANTON SARAJEVO

Prva policijska uprava:

1. Broj izdatih rješenja o samoizolaciji za građane oko 2000
2. Broj lica koja su se nalazila u samoizolaciji oko 2000
3. Broj izvršenih obilazaka oboljelih lica koje su izvršili policijski službenici oko 13000
4. Broj kršenja mjera samoizolacije od strane oboljelih građana 01
5. Broj oboljelih policijskih službenika oko 55
6. Broj izliječenih/oporavljenih policijskih službenika oko 55
7. Broj preminulih policijskih službenika 00
8. Sankciona lica zbog kršenja naloženih zdravstveno-epidemioloških mjera iz oblasti narušavanja JRiM odnosno broj izdatih prekršajnih naloga zbog nenošenja zaštitne maske preko usta I nosa I zbog zabrane kretanja lica oko 920.

Druga policijska uprava:

1. Broj izdatih rješenja o samoizolaciji za građane oko 3889
2. Broj lica koja su se nalazila u samoizolaciji oko 3889
3. Broj izvršenih obilazaka oboljelih lica koje su izvršili policijski službenici oko 11924
4. Broj kršenja mjera samoizolacije od strane oboljelih građana 38
5. Broj oboljelih policijskih službenika oko 45
6. Broj izliječenih/oporavljenih policijskih službenika oko 45
7. Broj preminulih policijskih službenika 00
8. Sankciona lica zbog kršenja naloženih zdravstveno-epidemioloških mjera iz oblasti narušavanja JRiM odnosno broj izdatih prekršajnih naloga zbog nenošenja zaštitne maske preko usta I nosa I zbog zabrane kretanja lica oko 326.

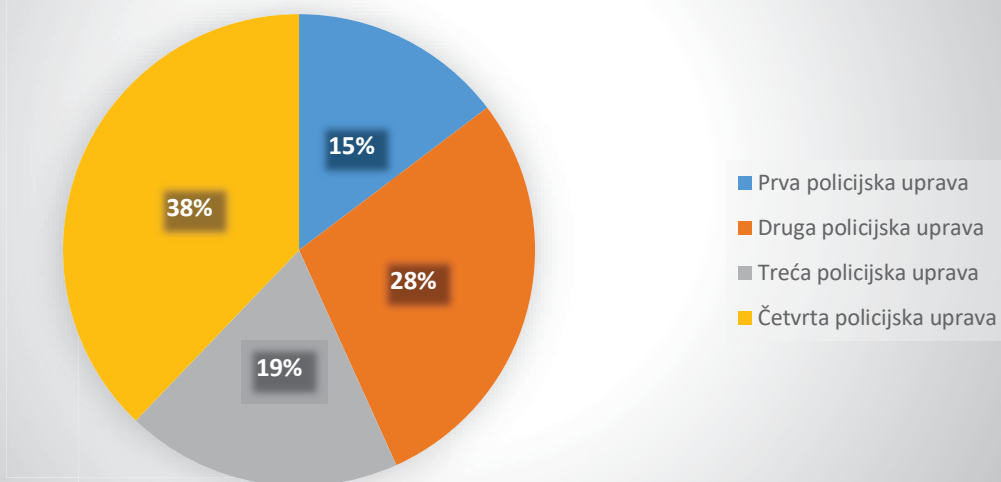
Treća policijska uprava:

1. Broj izdatih rješenja o samoizolaciji za građane oko 2577
2. Broj lica koja su se nalazila u samoizolaciji oko 3707
3. Broj izvršenih obilazaka oboljelih lica koje su izvršili policijski službenici oko 28544
4. Broj kršenja mjera samoizolacije od strane oboljelih građana 05
5. Broj oboljelih policijskih službenika oko 72
6. Broj izliječenih/oporavljenih policijskih službenika oko 71
7. Broj preminulih policijskih službenika 00
8. Sankciona lica zbog kršenja naloženih zdravstveno-epidemioloških mjera iz oblasti narušavanja JRiM odnosno broj izdatih prekršajnih naloga zbog nenošenja zaštitne maske preko usta I nosa I zbog zabrane kretanja lica oko 315.

Četvrta policijska uprava:

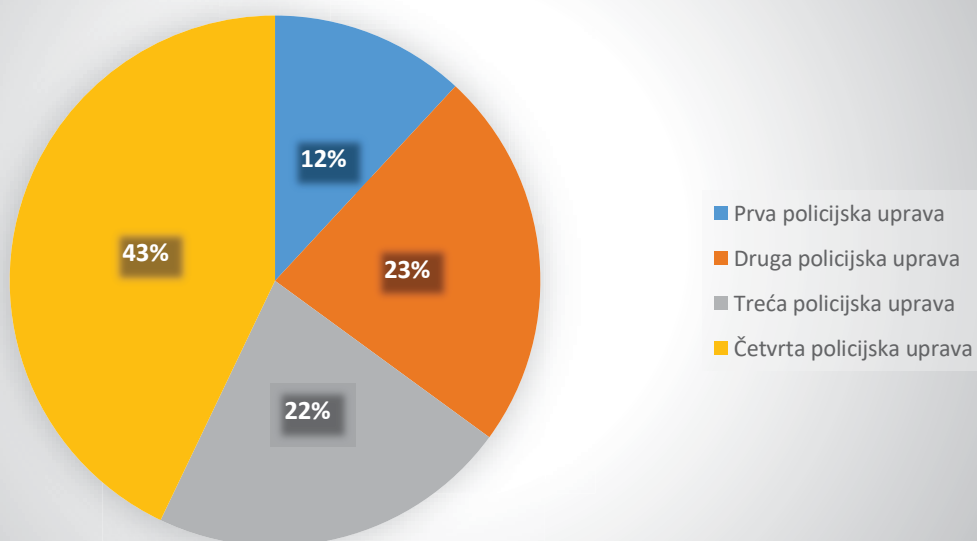
1. Broj izdatih rješenja o samoizolaciji za građane oko 5155
2. Broj lica koja su se nalazila u samoizolaciji oko 7210
3. Broj izvršenih obilazaka oboljelih lica koje su izvršili policijski službenici oko 32423
4. Broj kršenja mjera samoizolacije od strane oboljelih građana 30
5. Broj oboljelih policijskih službenika oko 29
6. Broj izliječenih/oporavljenih policijskih službenika oko 29
7. Broj preminulih policijskih službenika 00
8. Sankciona lica zbog kršenja naloženih zdravstveno-epidemioloških mjera iz oblasti narušavanja JRiM odnosno broj izdatih prekršajnih naloga zbog nenošenja zaštitne maske preko usta I nosa I zbog zabrane kretanja lica oko 1284.

Broj izdatih rješenja o samoizolaciji za građane

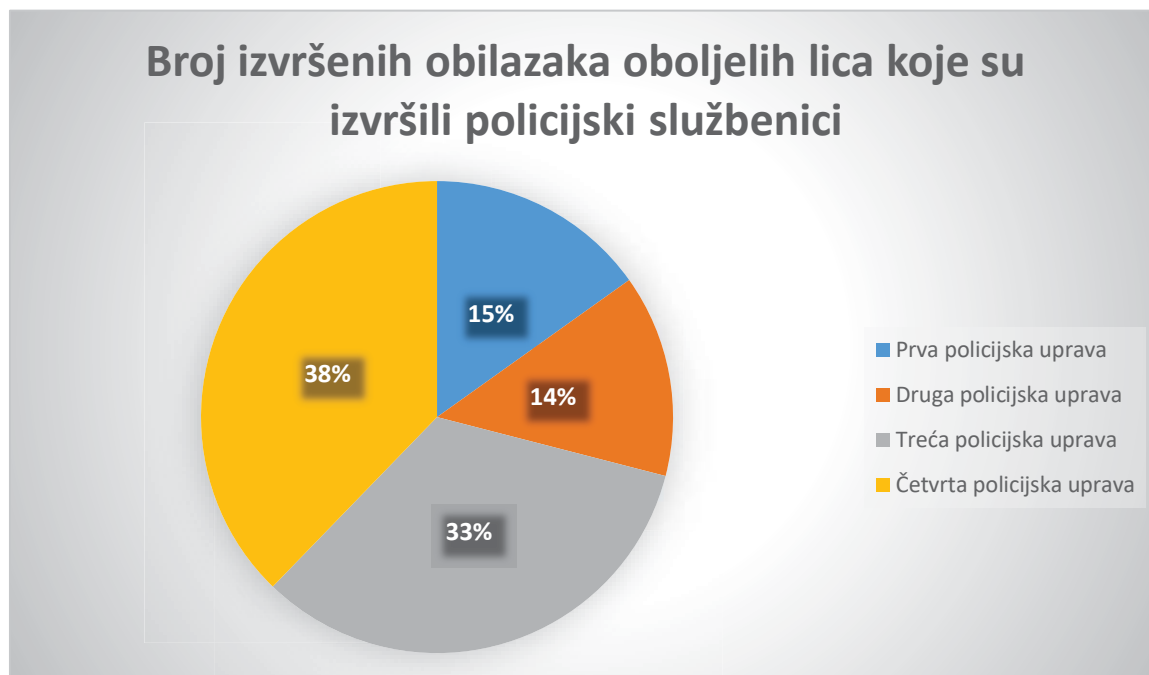

Grafikon 1

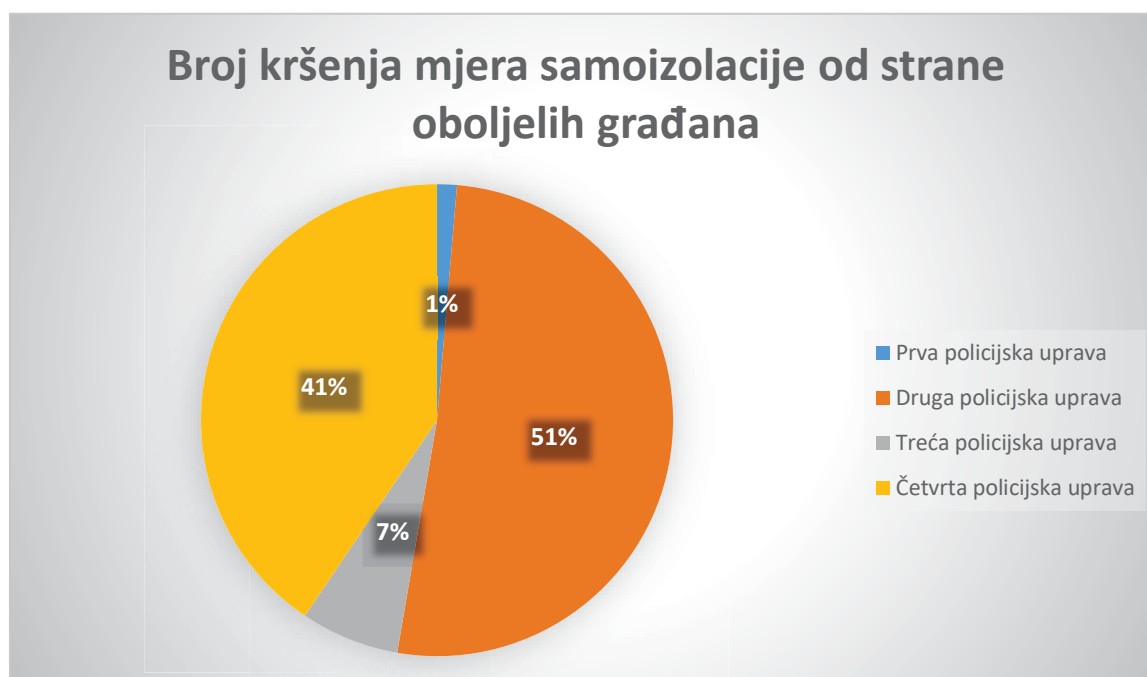
Broj lica koja su se nalazila u samoizolaciji

Grafikon 2

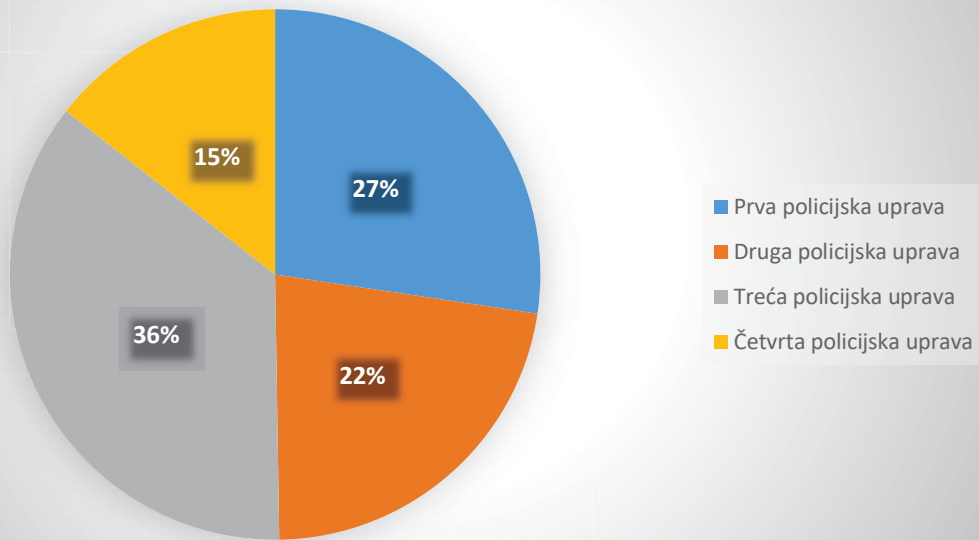

Grafikon 3

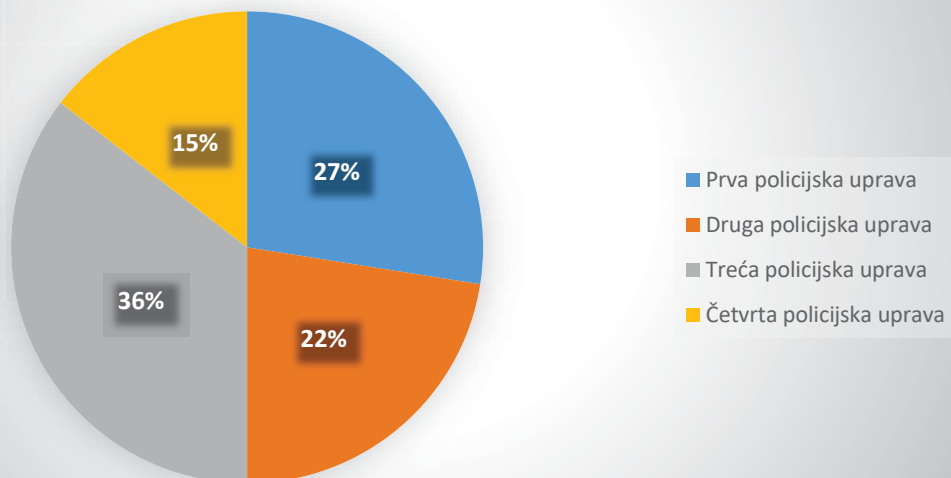
Grafikon 4

Broj oboljelih policijskih službenika

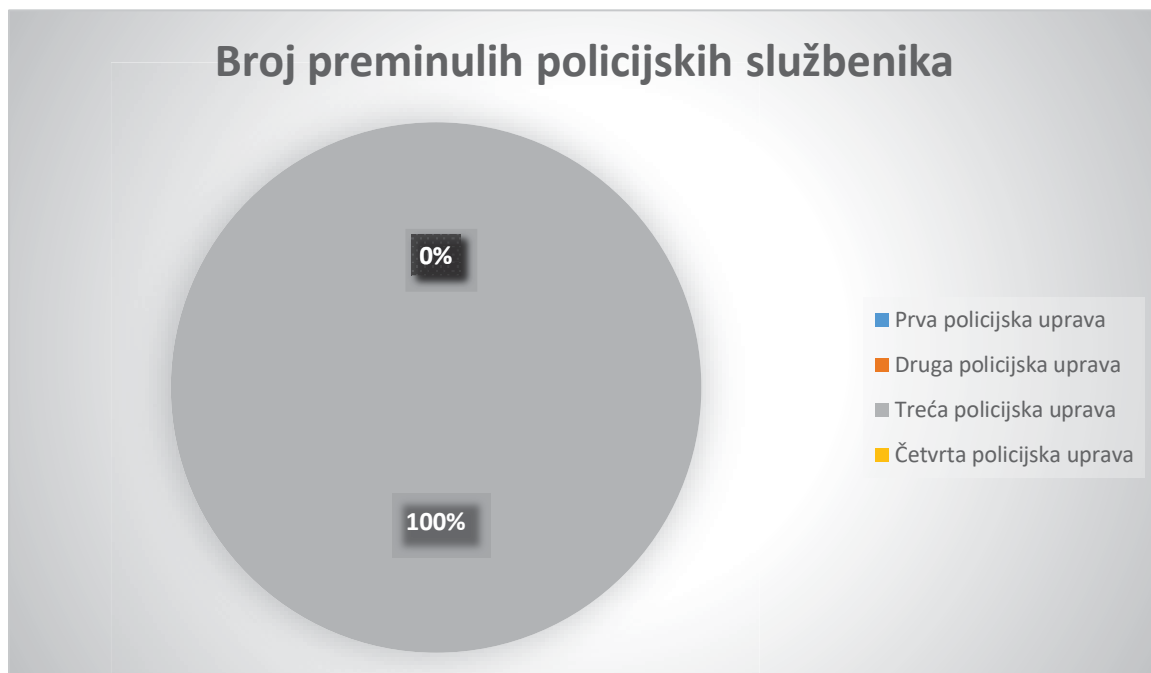

Grafikon 5

Broj izliječenih/oporavljenih policijskih službenika

Grafikon 6

Grafikon 7

Grafikon 8

Zaključak

Pandemija je pokazala, u trenutku kada bi globalni izazovi trebali ujediniti ljude i natjerati da čak i privremeno zaborave na razlike, neki i dalje koriste svoje geopolitičke uticaje za ostvarivanje svojih vlastitih ciljeva i obračuna sa ekonomskim rivalima. Gledajući iz perspektive jedne zemlje ili multilateralnih nivoa, novi koronavirusu je promijenio ritam svijeta i stavio je na test sve sisteme koji su se gradili do sada. Posljedice uključuju ekonomsku recesiju, krizu globalnog upravljanja, trgovinski protekcionizam i sve veće izolacionističko raspoloženje. Ljudske, kulturne i turističke razmjene su ograničene.

Kada je riječ o pandemiji u Bosni i Hercegovini ne postoji inicijativa entiteta i Brčko distrikt da zajedno rješavaju probleme u sistemu zaštite i spašavanja, gdje svi imaju zasebne odluke bez koordinacije između njih. Uprava policije na teritoriji Federacije BiH ima ključnu ulogu u suzbijanju koronavirusa SARS-COV-2 kroz djelovanje Štaba civilne zaštite Federacije BiH. Štab civilne zaštite predstavlja najvažnije stručno operativno tijelo na vrhu rukovodne strukture Federacije BiH. Ono što je posebno otežavalo rad kriznog štaba civilne zaštite, jeste da se radi o vanrednom stanju na prostoru cijele Federacije u svim kantonima. Za deset administrativno odvojenih kantona moraju se posebno izdavati naredbe i preporuke zdravstvenim ustanovama, vladinim organizacijama, upravama, institucijama i zavodima. Nefunkcionalnost sistema ukazuje na posebnu hipotezu da je: „Potrebno raditi na boljoj koordinaciji u sistemu zaštite i spašavanja na nivou Bosne i Hercegovine, u cilju usklađivanja naredbi i odluka entiteta i Brčko distrikta

Rad kriznog štaba civilne zaštite često se ogledao u prepisivanju naredbi i odluka iz regiona kao i entiteta Republike srpske. U početku proglašenja vanrednog stanja prvi saziv štaba od 21 člana pokazao je neefikasnost u radu i nemogućnost nabavke medicinske opreme, što je naknadno izmjenje od samog početka pandemije koronavirusa izostala je strateška nabavka zaštitne opreme i sredstava u cilju suzbijanja COVID-19. Ovo je posebno evidentno kada se poredi situacija u susjednim zemljama na Balkanu gdje se nabavka vršila kroz angažman lokalnih kompanija i njihovih proizvodnih kapaciteta u proizvodnji zaštitne opreme i alata uspjele jednim dijelom nadomjestiti ogromne finansijske gubitke koje su prouzrokovane manjim izvozom i prekidima u

lancima nabavke kupaca u EU. Tim potezom kompanije u regiji su uspjele i tokom krize da posluju i dalje ostvaruju profit. BiH je kroz svoju historiju bila zemlja renomiranih proizvođača tekstila, odjeće, obuće i zaštitne opreme. Uprkos tome uprava policije, lokalne vlade i nadležne institucije nisu iskoristile potencijal lokalnih proizvođača već su se odlučili za netransparentne nabavke zaštitne opreme, respiratora i ostalih zaštitnih alata iz inostranstva (Kina). U budućnosti fokus lokalnih vlada i nadležnih institucija treba da bude na mobilisanju lokalne privrede kako bi se odgovorilo na potrebe lokalnog stanovništva i zdravstva te obezbijedile veće količine zaštitne opreme potrebne za zaštitu od koronavirusa. Time bi se ne samo omogućio neometan protok i snadbjevanje lokalnog stanovništva već i podržao dalji razvoj lokalne privrede koja je kao i globalna privreda pretrpila ogromne gubitke u proteklom periodu. Istrage tužilaštva o netransparetnosti nabavke respiratora, maski i druge zaštitne opreme navedene u ovom radu, ukazuju na hipotezu: „Potrebno je vršiti veći nadzor nad transparentnosti nabavke i trošenja sredstava u vanrednim situacijama.“

S obzirom na navedeno, potvrđena je generalna hipoteza koja glasi:

Djelatnici Uprave policije u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i Kriznim štabom neposredno doprinose većem poštivanju mjera za sprečavanje širenja pandemije Covid-19 na širem području grada Sarajeva, a posredno i u susjednim kantonima Federacije Bosne i Hercegovine i Istočnom Sarajevu.

Literatura

a) Knjige

1. *Leksikon sigurnosti*, Sarajevo, DES. Beridan Izet, Tomić Ivo i Kreso Muharem (2001)
2. Beridan, Izet 2008, *Politika i sigurnost*, Fakultet političkih nauka, Sarajevo.
3. Draženović, Vladimir 2006, *Kamps-Hoffmann-Preiser „Knjiga o gripi“*, Zagreb.
4. Huseinbašić, Čamil 2007, *Civilna zaštita u sistemu sigurnosti*, Sarajevo: Fakultet političkih nauka
5. Huseinbašić, Čamil 2009, *Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja*, Sarajevo: Jordan studio d.o.o. .
6. Vujević, Miroslav 2002, *Uvođenje u znanstveni rad*, Školska knjiga, Zagreb.

b) Naučni i stručni članci

1. Grupa autora (2010) *Zaštita i spašavanje u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo: Centar za sigurnosne studije.

1. www.ncbi.nlm.nih.gov

2. www.euro.who.int

3. www.dw.com

4. www.consilium.europa.eu

5. www.tandfonline.com

6. www.whitehouse.gov

c) Uprava policije-Prva policijska uprava, PS Stari grad

Naziv odsjeka i/ili katedre: Sigurnosne i mirovne studije

Predmet: _____

IZJAVA O AUTENTIČNOSTI RADOVA

Ime i prezime: Armin Efendić

Naslov rada: Uloga policije u sprečavanju širenja Korona virusa u Gradu Sarajevo

Vrsta rada: Završni magistarski rad

Broj stranica: 60

Potvrđujem:

- da sam pročitao/la dokumente koji se odnose na plagijarizam, kako je to definirano Statutom Univerziteta u Sarajevu, Etičkim kodeksom Univerziteta u Sarajevu i pravilima studiranja koja se odnose na I i II ciklus studija, integrirani studijski program I i II ciklusa i III ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, kao i uputama o plagijarizmu navedenim na web stranici Univerziteta u Sarajevu;
- da sam svjestan/na univerzitetskih disciplinskih pravila koja se tiču plagijarizma;
- da je rad koji predajem potpuno moj, samostalni rad, osim u dijelovima gdje je to naznačeno;
- da rad nije predat, u cjelini ili djelimično, za stjecanje zvanja na Univerzitetu u Sarajevu ili nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi;
- da sam jasno naznačio/la prisustvo citiranog ili parafraziranog materijala i da sam se referirao/la na sve izvore;
- da sam dosljedno naveo/la korištene i citirane izvore ili bibliografiju po nekom od preporučenih stilova citiranja, sa navođenjem potpune reference koja obuhvata potpuni bibliografski opis korištenog i citiranog izvora;
- da sam odgovarajuće naznačio/la svaku pomoć koju sam dobio/la pored pomoći mentora/ice i akademskih tutora/ica.

Mjesto, datum

12.10.2021. Sarajevo

Potpis
